№ 112 פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47 | זונטאג, י"ג אייר תרפ"ז | 15 maja 1927 r. | צוואנציגסטער יאהרגאנג.

פרעזידענט מאשטשיצקי אין לאדז

לאדז, די קאכעדיגע, אייביג-פערהאוועטע, פערפראצעוועטע שטאט, וועט היינט פערגעסען אן איהרע נעשעפטען און פאבריקען, וועט זיך אויסטאן פון דער וואכעדיגקייט, אוועקלעגען אן א זייט די מאטעריעלע און נישט-מאטעריעלע געגעגזאצען.

לאדז וועט היינט זיך איינהילען אין א יום-טוב'דיגען לבוש און פרייליך און איי-נמיטיג וועט די פארבעגרייכע און בונטע האלבמיליאנינע בעפעלקערונג ארויסשטראמען אויף די פעסטליך-בעצירטע גאסען — צו בעגריסען הארציג און ווארעם דעם ראש פון דער רעפובליק, דעם טאיעסטאט פון אונזער מלוכה.

פרעזידענט מאשטשיצקי, דער מאן פון וואונדערבארער, בזיענדער און שעפערישער ארבייט און מערקווירדיגען ארגאניזאציאנעלען גייסט קומט צום ערשטען מאל אלס גאסט פון דער שטאט, וואו עס ווערט אם שטארקסטען אויסגעזויגען דאס ליד פון מאשינען און מאטארען, וואס איהר אויפשוואונג און פראספערירונג איז איין גראנדיעזע קייט פון ארגאניזאציאנעלען ווירקען און שאפען. לאדז וויל מעהר פון אנדערע שטעט אין פוילען דעם ווערט און בעדייט פון דעם, וואס אונזער הויכגעשטעלטער גאסט האט אויפגעטון אלס מאן פון דער וויסענשאפט און אינדוסטריע און אלס הויפט פון דער רע-פובליק און פון דער ארמעע, וואס אלס אזעלכען וועלען מיר היינט האבען דאס גרויס פערגעניגען איהם צו זעהן אין אונזער מיט און צו קענען דעם ערשטען בירגער פון דער רעפובליק ארויסווייזען אונזער הארימסטע און איינגסטע איבערגעבונג.

פרעזידענט מאשטשיצקי וועט היינט ווילען אין די מויערן פון לאדז אלס גאסט פון שטאט-ראט און פונ'ם אפיצירען-קארפוס, כדי צו בעטייליגען זיך אין די פייערליכקייטען לכבוד דעם איבערגעבען צום 28. פולק פון די סמושלעצער קאניאווסקיע די פולק-פאהן, וואס איז פונדירט געווארען דורך דער שטאט.

דער הויכגעשטעלטער גאסט געהערט אבער ווייט נישט צו די, וואס דאס קליי-נע מיט דער שווערט איז דאס שענסטע ליד פון זייער נשמה. פאר דעם פרידענס-ליבע-דען און צו פרידען-שטרעבענדען רעפובליק-פרעזידענט מאשטשיצקי איז די ארמעע דער שוץ-וואל פונ'ם פאלק און לאנד. עס איז די קראפט פונ'ם פאלק, פאר'ן פאלק.

און שטעהט די ליכטיגע געשטאלט פונ'ם גרויסען מאן פון דער וויסענשאפט און ארגאניזאציאנעלער ריז אן דער שפיץ פון די בעוואפנעטע כחות פון אונזער מדינה מע-גען די בירגער רוהיג זיין. די נגיעה און אויסגעפרובטע ארגאניזאטארישע האנד פון פרעזידענט מאשטשיצקי וועט וויסען צו לענקען אויך דעם ריזיגען פאלקס-כח, וואס הייסט מיליטער, לטובת דער ענטוויקלונג און פראספערירונג פון פאלק און לאנד.

דער היינטיגער טאג איז דערום א פאלקס-יום-טוב אין שטעטען, אין דערהויי-בענסטען זין פון ווארט.

צוזאמען מיט דער מערכמיגער שטים פון דער גאנצער לאדזער בעפעלקערונג ווילען מיר, אז אויך אונזער שטים זאל מיטהעלפען אין דעם פרייליגען אויסרוף:

זאל לעבען פרעזידענט מאשטשיצקי!

זאל לעבען די פוילישע רעפובליק!

און אין נאמען פון די פיל צעהנדליגער טויזענדער לעזער פון „לאדזער טאגע-בלאט" ערלויבען מיר זיך צו בעגעגענען דעם הויכגעשטעלטען גאסט מיט דעם אלטען, מיט דעם עכט יודישען, הארציגען ברוך הבא!

ישראל קאהאן.

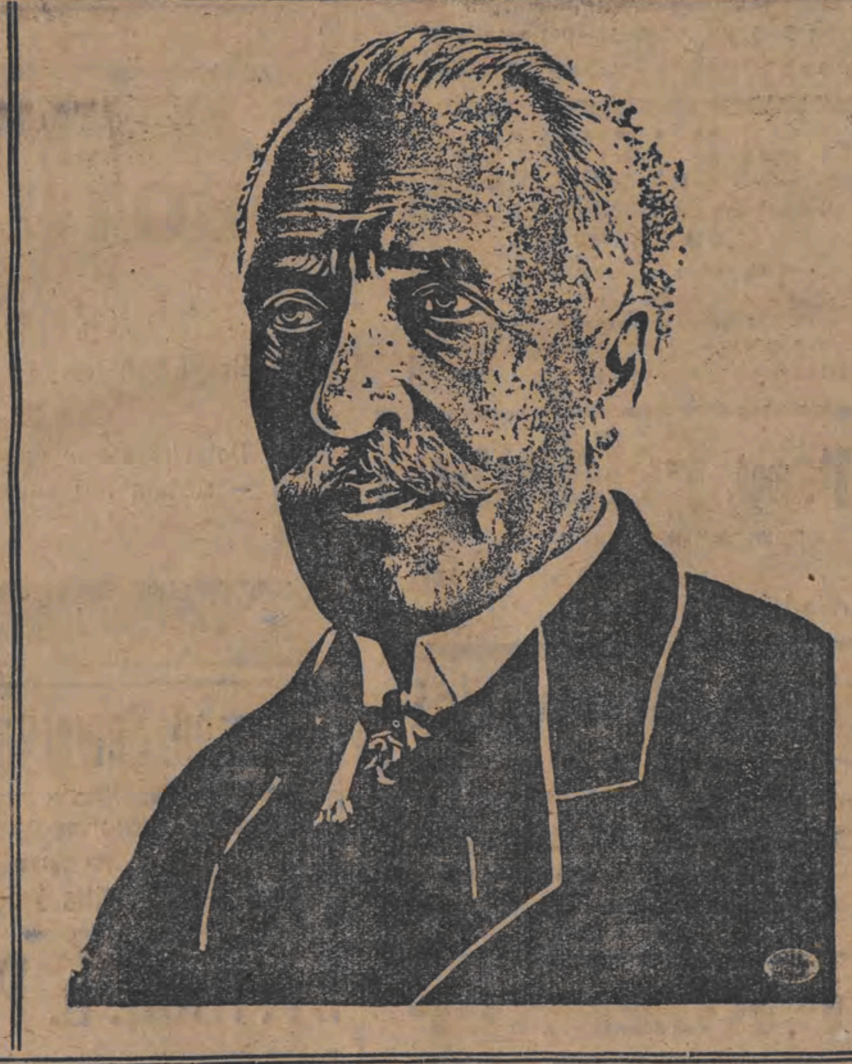

די פערזענליכקייט פון מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי.

פראפ. מאשטשיצקי איז א מאן מיט א געוואלדיגער מאס אייראפעאיש וויסען א געלעהרטער, וואס פערדיענט און זיין שרזאז דעם וויסענשאפטס-מאן מיט דעם פראקטישען ארגאניזאטאר, וואס האט צו פערווענדען די דערגרייכונגען פון זיינע פארשונגען און שטודיום פאר דעם וואויל פון דער מלוכה און פון איהר בעפעלקערונג.

פראפ. מאשטשיצקי בעזיצט א קוואל פון ענערגיע. די לעבענס-געשיכטע פון פרעזידענט איז רייך אין מאמענטען פון געוואלטיגער אנשטרענגונג און אמביציע-שפארטען ווילען ארויסצוזעצען דעם פארגענומענעם ציל. און זיינע יונגע יאהרען האט דער איצטיגער מלוכה-פרעזידענט געלעבט און לעבען און דארט געארבייט אלס פשוט'ער ארבייטער, כדי צו פערדינען אויף חיונה און צו קענען פארטזעצען זיין שטודיום.

פון זיין פאליטישער טעטיגקייט אין די יונגע יאהרען איז בעקאנט, אז דער מלוכה-פרעזידענט פראפ. מאשטשיצקי בעת ער האט שטודירט אין ריגער פא-ליטעכניקום, האט ער הערט געגרינדעט א גרופע פון דער דעמאקראטישער סאציא-ליסטישער פארטיי אין פוילען „פראלע-טאריאט".

די ריגער גרופע „פראלעטאריאטשי-קעס" האט אנגעפיהרט אנ'אויפקלערונגס ארבייט צווישען די פוילישע זעלנער, וואס האבען זיך געפונען אין דארטיגען גארניזאן.

די סטודענטען „פראלעטאריאטשי-קעס" האבען געלערנט די זעלנער לייע-נען און שרייבען, בעקענט זיי מיט דער פוילישער סאציאליסטישער ליטעראטור און אויך מיט נאטור-וויסענשאפט, וואס האט געעפענט די אויגען פונ'ם זעלנער, דעם פויערים-זוהן. שפעטער פלעגט מען דעם זעלנער, וואס איז בעפרייט געווא-רען פון מיליטער-דינסט מיטגעבען קיין פוילען א פעקעל ביכלעך או בראשורען. פון אט די זעלנער זענען אויסגעוואקסען די פערהארטעוועטע קעמפער פאר פוי-לען'ס בעפרייאונג.

דער חלום פון די ריגער „פראלעטא-ריאטשיקעס" איז געווען בעפרייען פוי-לען פון דער קנעכטשאפט. זייער נאהענ-טער ציל איז געווען זיך ארייבערצוקרי-גען קיין ווארשא.

צווישען די אנגעקומענע קיין ווארשא איז פון די ערשטע געווען פראפ. מאש-טשיצקי.

אלס געפייערטער געלעהרטער האט מאשטשיצקי לאנגע יאהרען געהאט א פראפעסארען-אמט אין א שווייצארישער אוניווערזיטעט. ער האט זיך בערוהמט געמאכט מיט זיין ווערק וועגען די עלעק-טרישע קערפער.

נאך דער בעפרייאונג פון פוילען איז דער איצטיגער מלוכה-פרעזידענט געווען פראפעסאר אין לעמבערגער פאליטעכ-ניקום. זיינע צאהלרייכע ערפינדונגען אויפ'ן געביט פון כעמיע האבען נישט בלויז מאראליש דערהויבען דעם פוילי-שען אנזעהען און אויסלאנד נ"ר האבען אויך פיל מיטגעהאלפען צו פערבעסערען דעם עקאנאמישען מצב פון אונזער לאנד.

א דאנק פראפ. מאשטשיצקי איז צו-ריק געלאזט געווארען אין בעוועגונג די ריזיגע דייטשען צעשטערטע רוזיגע אזאט-פאבריק אין כארזשאוו. די אוים ארבייטונגען פון דער דאזיגער פאבריק ברענגען אריין אין לאנד א בעדייטענדע סומע פון אויסלענדישער וואלוטע און פערגעהמען א גאנץ אנגעזעהענע פאזי-ציע אין פוילישען עקספארט.

אויך דער „אינסטיטוט פאר כעמישע פארשונגען", וואס דער איצטיגער מלו-כה-פרעזידענט האט אין זיין צייט גע-שאפען, האט הייז א וויסענשאפטליכען אויך א גרויסען פראקטישען ווערט.

א דאנק די ערפינדונגען פון פראפ. מאשטשיצקי ווערט די נאפט-אינדו-סטריע אין מאריסלאוו ראציאנעלער עקס פלאאטירט. דער פועל יוצא פון די דא-זיגע אויפטוען זענען עטליכע טויזענד וואגאן פיין-נאפט-ראפע, וואס עס איז פאר דער מלוכה נישט קיין קליינער גע-ווין. אלס פרעזידענט פון דער רעפובליק האט זיך פראפעסאר מאשטשיצקי בע-ליבט געמאכט אין גאנצען לאנד צוליב זיינע בעשטרעבונגען צו הויבען דעם וואוילזיין פון דער בעפעלקערונג.

דער גרויסער כבוד און פערעהרונג, וואס די בעפעלקערונג ווייזט ארויס דעם פרעזידענט בעת זיינע בעזוכען אין פער-שידענע שטעדט פון פוילען, בעווייזען די אונגעהויערע פאפולאריטעט, וואס דער ראש פון דער רעפובליק געניסט אין אלע קרייזען און שיכטען פון דער בע-פעלקערונג אין אונזער לאנד!

דאס פראגראם פון די היינטיגע פייערליכקייטען אין לאדז.

דאס אנקומען פון מלוכה-פרעזידענט.

(ג) היינט האלב 8 פריה פאהרט דער פרעזידענט ארויס פון ספאלא, אין דער באלייטונג פון זיין סוויטע.

אויף דער גרעניץ פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע וועט דעם פרעז. בעגרי-סען דער וואיעוואדא יאשטשאלט און דער פיהרער פון ד. א. ק. 4. גענעראל מאלאכאווסקי.

10 פארמיטאג וועט דער פרעזידענט אנקומען צו דער גרעניץ פון דער שטאט לאדז, וואו ער וועט פיי א ספעציעל-אויפגעשטעלטען טריאומף-טויער אויפ-גענומען ווערען דורך פארשטעהער פון דער היגער זעלבסט-פערוואלטונג און דעם קפלת-פנים קאמיטעט. דארט, אויפ'ן דשגאווער שאסעע, וועט אויסגע-שטעלט ווערען אנ'עהרען-קאמפאניע מיט אנ'ארקעסטער פון 31 פולק. דער ארייננקומען פון פרעזידענט אין שטאט וועט בעגריסט ווערען מיט 21 הארמא-טען-שאסען און דורך דעם פייפען פון די פאבריק-סירענעס און לאקאמאטיווען אויף די לאדזשער וואקזאלען.

דער פרעזידענט אין דער וואיעוואדזטווע.

פון דער זשגאווסקא גאס וועט דער מלוכה-פרעזידענט אדורכפאהרען צווי-שען שפאלערן פון שילער פון די פאוו-שעכנע- און מיטעל-שולען דורך פעטרי-קאווער, פריהייטס-פלאץ און נאוואמיעי-סקא אין דער וואיעוואדזטווע ארבין אויף א.-ראראווא. אין בנין פון דער וואי-עוואדזטווע וועט דער פרעזידענט אביסעל רוהען און דערנאך פאהרען אויפ'ן פלאץ דאמבראווסקי.

די פאהן-אויפהילונג.

פונקט האלב 11 פארמיטאג וועט דער פרעזידענט אנקומען צוזאמען מיט זיין סוויטע אויפ'ן פלאץ-דאמבראווסקי, וואו עס וועט פארקומען די פייערליכע אויפ-הילונג פון פולק-פאהן, וואס די לאדזער שטאט-פערוואלטונג האט געשענקט דעם 28. פולק.

ביכקופ טימיענעצקי וועט דאן הייליגען די פולק-פאהן.

11 פארמיטאג וועט אונטער די קלאנגען פון מיליטערישען ארקעסטער פאר-קומען דאס פייערליכע ארייננקלאפען פינ'ם נאגעל אין דעם שטעקען פונ'ם פאהן.

נאך דער דאזיגער צערעמאניע וועט דער מלוכה-פרעזידענט איינגעהענדיג איבערגעבען דעם געפייערטען פאהן דעם שעף פון 28. פולק, דעם פולקאווניק אזשעכאווסקי, דערויף וועט דער מיליטע-רישער גלח אלעשינסקי האלטען א גע-לעגענהייטס-פרעדיגט אין דאס גאנצע 28. קאניאווער שיסער-פולק וועט אפ-געבען א פייערליכע שבועה פון טריי-

(ענדע זעה 5-טע זייט)

ענטדעקט א געווער-סקלאַד בעת א רעוויזיע אין דער סאוויעטישער האנדעלס-געזעלשאפט אין לאנדאן.

סאוויעטישער פארשטעהער פראטעסטירט געגען די רעוויזיעס. — די ענגלישע רעגירונג וועט נישט ענטפערן אויפ׳ן פראטעסט.

ווי מיר האבען שוין פריטאג מיטגעטיילט, האט די ענגלישע פאליציי געמאכט א רעוויזיע אין די לאקאלען פון סאוויעטישען קאאפעראטיוו אין לאנדאן. איצט קומען אן פרטים פון דער רעוויזיע, וועלכע מיר גיבען דא איבער אינזערע לעזער:

לאנדאן, 14 מאי (ספ.) די סאוויעטישע האנדעלס - געזעלשאפט „ארקאס" איז נישט דאס זעלבע, וואס די סאוויעטישע האנדעלס - פארשטעהערשאפט און האט נישט קיין שום דיפלאמאטישע און פאר-פריווילעגיעס.

די ענגלישע פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז א גרויסע צאהל ביקסען, וואס זענען אנגעקומען מיט א קוריער-פאסט אויפ׳ן אדרעס פון דער סאוויעטישער אמבאסאדע, איז געבליבען ליגען אין דער דערמאנטער געזעלשאפט. בעת דער רעוויזיע האט מען ווירקליך געפונען 20 ביקסען.

דער העלמעטער רולמער פון דער ענגלישער סימני האט אויפ׳ן יסוד פון דאזיגען פאקט בעפוילען צו מאכען אנ׳ אויספארשונג אין דער דערמאנטער סאוויעטישער געזעלשאפט. די אויספארשונג איז נאך ביז איצט נישט פארענדיגט געווארען.

גענף, 14 מאי (ספ.) אויף דער ווירטשאפטליכער קאנפערענץ, וואס קומט איצט פאר אין גענף, האט די ידיעה וועגען די רעוויזיעס אין דער סאוויעטישער האנדעלס - געזעלשאפט „ארקאס" געמאכט א קאלאסאלען רושם.

די סאוויעטישע דעלעגאטען האבען ערקלערט, אז דאס האנדעלט זיך און אנ׳ ענגלישען מאנעוור, כדי צו מאכען פאר אומעגליך די אינטערהאנדלונגען פון די סאוויעטישע דעלעגאטען מיט די אמעריקאנער וועגען א ווירטשאפטליכער דערנעהענטערונג.

לאנדאן, 14 מאי (אט) אין משך פון היינטיגען טאג זענען פארגעקומען וויכטיגע רעוויזיעס אין דער פירמע „ארקאס". מען רעדט זיך אויף רעוויזיעס אין פריוואטע הייזער.

דער רוסישער פארשטעהער האט אבגעגעבען א פראטעסט געגען די רעוויזיעס אבער די ענגלישע רעגירונג האט נישט ברעה צו ענטפערן אויפ׳ן פראטעסט, ווייל דא הערשט די איבערצייגונג, אז די סאוויעטען האבען נישט קיין רעכט צו פראטעסטירען, ווייל די קאמערסטים פון דער האנדעלס - געזעלשאפט זענען נישט דאס אייגענטום פון דער סאוויעטישער מלוכה נאר פון דער פירמע „ארקאס", וועלכע דארף טראקטירט ווערען, ווי יעדע אנדערע פריוואטע פירמע.

שרעקליכע שרפה אין ווארשאווער באהן-ווארשטאטען.

ווארשא, (טעלעפאניש) פרייטאג פארטאגס ארום 4.40 האט אויסגעבראכען א שרעקליכע שרפה אין די באהן ווארשטאטען פון׳ם מזרח-וואקזאל.

די שרפה האט זיך גיך פארשפרייט אין עטליכע געביידעס, אין וועלכע עס האבען זיך געפונען פאסער בענזין און סמאלע.

אלע ווארשאווער פייערלעשער ווי אויך די באהן-פייערלעשער זענען מאבילזירט געווארען צו לעשען דאס פייער. די רעטונגס-ארבייט איז אבער בעשווערט געווארען צוליב דעם, וואס אין דער נאכט האט אויסגעהערט דאס וואסער.

נאך שווערער מיה און אפפערווילינגער אנשטרענגונג פון די פייערלעשער איז די שרפה געלונגען צו לאקאליזירען ארום 8 פריה.

עס זענען אפגעברענט געווארען 27 וואגאנען, דערונטער 2 סאלאן-וואגאנען פון מלוכה-פרעזידענט און מארשאל פילסודסקי. דער שאדען ווערט געשאצט אויף א מיליאן זל.

מאגיסטראט שענקט א שטאטישען פלאץ אויסצובויען א יודישע גימנאזיע אין וולאצלאוועק...

וולאצלאוועק, 12 מאי (טעלעפאניש צום „לאדזער טאגעבלאט") דורך דער אינטערווענציע פון דער דירעקציע און פערוואלטונג פון די היגע יודישע גימנאזיעס און פון די נאציאנאלע יודישע ראטמענער, האט דער וולאצלאוועקער מאגיסטראט מסכים געווען אפצוגעבען א שטאטישען פלאץ אויף סטאדאלנא גאס אויסצובויען א יודישע גימנאזיע.

די ידיעה האט אין די היגע נאציאנאלע יודישע קרייזען ארויסגערופען צופרידענהייט.

היינט זונטאג אור ליום ב׳ י״ד אייר (פסח שני) צו דעם 15-טען יאהר-צייט של הרב הגאון הצדיק רבנו
אלי׳ חיים מייזעל בר משה זצ״ל ראב״ד דפה לאדז
וועט דורך דער פערוואלטונג פון דער תלמוד-תורה, וועלכע דער גאון האט געגרינדעט מיט 54 יאהר צוריק, געמאכט ווערען
א הזכרה
אין דער תלמוד-תורה יאקובא 6, א זייגער 6 אוונט, אויך מארגען מאנטאג, אויף דעם בית-החיים פון 8 א זייגער אין דער פריה אן. אלע מיטגלידער פון ת״ת חי אויך אלע פערעהרער פון נפטר זצ״ל זענען געבעטען פינקטליך צו קומען.
ועד הת״ת ע״ש מרן רבנו זצ״ל.
בעמערקונג: טראמוואי № 1 קורסירט ביז צום בית-החיים.

הנהלות הגמנסיות
של החברה ליסוד בתי ספר תיכונים עברים בלודז
מודיעות כי בקשות הכניסה מתקבלות כדלקמן:
בלשכת הגמנסיה הראשונה לנערים מגיסטרצקה 7 א
בלשכת הגמנסיה השניה לנערים מגיסטרצקה 12
בלשכת הגמנסיה לנערות. פירמוביץ 7
לפני הצהרים בשעות העבודה (10—1)
בחינות הכניסה תתחלנה ביום ט״ז אייר תרפ״ז.

טעאטער „סקאלא"
חשטענדיגע גאסטראלען פון די ארטיסטען ליבלינגע פון לאדזער פובליקום: א. פאליאקאוו, ל. ראבינאוויטש, א. אניעלא, ב. באריסאווא.
היינט, זונטאג, ד. 15-טען מאי 8.45 אוונד צום צווייטען מאל אין לאדז ווערט אויפגעפיהרט דער בעריהמטער שלאגער פון אמעריקע, וועלכע ווערט איצט געשפילט אויף אלע אייראפעאישע סצענעס און צייכענט זיך אויס מיט איהר הומאר און קאמיזם
א נאכט פון ליבע אין 3 אקטען פון רייזעלמאן
מאנטאג גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 80 גר. ביז 2.50
יאשקע אדעסיט
צום שלוס א דיווערטיסמענט.
צוזאמען מיט אונזער בעזעצטען אנסאמבל: פרויען: אניעלא, באריסאווא, בעזמאן, גאלדשטיין, פאדערמאן, מאכארעוויטש. מענער: פאליאקאוו, ראבינאוויטש, האמבורגער, מאכארעווסקי, באלבירסקי, פאליאנסקי, אריעל, אייזענבערג. מוזיק אונטער דער לייטונג פון ל. זעלמאן. אדמיניסטראטאר: א. בעזמאן. ביהנען טעכניקער: מאלא-אחסין. בילעטען אין קאסע פון סמאלע. נידעריגע פרייזן!

ס׳איז שוין ערשינען
„דער יתום" № 7
מיט א זעהר אינטערעסאנטען אינהאלט.
צו בעקומען אין אדמיניסטראציע: שענקעוויטש-גאס 3/5.

Dr. med. Braun
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און ווענערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
23 פאלודניאווא 23 טעל. 40-26.
נעמט אן פון 9—11 און פון 5—8 ד. חענע

Dr. med. STUPEL
12 SZKOLNA 12
ספעציאליסט פאר הויט, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, רענטגען - שטראהלען און קווארץ-ליכט עלעקטרא-טעראפיע.
נעמט אן פון 6—9, פרויען פון 12—3.

Dr. M. Goldfarb
זאוואדזקא 18. טעלעפאן 53-19.
הויט- האר- און געשלעכטסקראנקהייטען
נעמט אן פון 9—12 פארמ. און 5—8 אוונט.
פאר אונבעמיטעלטע — פרייזען ערמעסיגט.

Dr. med. H. LEICHTER
קאנסטאנטינער 9, רוג זאכאדניא. טעל. 49-66.
צאהן-כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען די שטשעקען, גומען, רושעפלעס, צאהן-פיזאטומען א.ז.וו.
נעמט אן פון ½1—5 און פון 8—9 אוו. זונטאג 11—2.

Dr. med. Feldman
פרויען-ארצט און אקושער
נעמט אן פון ½3—½6
Cegielniana 46, tel. 32-88.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפ. 27-81
ספעציעלער קורס פאר שטאמלער.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערושער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאכמ. 8816

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט-וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.
היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza)
טעל. 28-98.
פון 8—10, 5—8, פרויען 3—4.

א מעכאנישע וועבעריי
וויל אנעמען אויף לוין-ארבייט
פערשידענע ברייטען. צו ערפאהרען רוגאווסקא 46 אין גאלאנטעריע-געשעפט, הענענבערג.

צענטר. סוחרים און פאבריקאנטען-פערבאנד
אויף דער לאדזער וואיעוואדזשאפט. פיעטריקאווער 10.
היינט זונטאג, דעם 15 ד. ח. 6 א זייגער נאכמ. קומט פאר אין פריוואטע-לאקאל
אן אלגעמיינע **פערזאמלונג**
פון די קאלאניאל-בראנזשע
מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:
1) די קריטישע לאגע פון דער קאלאניאל-בראנזשע, 2) אונגעוויסענהאפטע קאנקורענץ, 3) שטייער-פראגען, 4) וואהלען פון א פערוואלטונג, 5) פרייע פארשלאגען.
צוליב דער וויכטיגקייט פון דער פערזאמלונג קומט מאסענוויז.
די פערוואלטונג פון דער קאלאניאל-סעקציע ביים צענטר. סוחרים און פאבריקאנטען-פערבאנד פיעטריקאווער 10.

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20.
בעקאנטמאכונג!
דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט דעם לאדזער פובליקום און ליבהאבער פון נגינה, אז שבת, דעם 21 מאי פ׳ בחקותי ווערט דאווענען דער בעריהמטער חזן, דער ליבלינג פון לאדזער פובליקום ה׳
משה קוסעוויצקי
פרייטאג צו נאכטס און שבת פריה צוזאמען מיט׳ן פערשטארקטען גוט-איינשטודירטען כאר אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען דיריגענט ה׳ רובין, וועלכער האט פערבערייטעט ספעציעל נייע קאמפאזיציאנען. קומט מאסענוויז צו הערען אייער ליבלינג פאר זיין אבריייזע נאך אמעריקע. די פרייזען זענען ערמעסיגט. בילעטען-פערקויף אויף פאלגענדע ערטער: 1) אין קאסע פון זאל פילהארמאניע, 2) ביי ה׳ זעלמאנאוויטש, פיעטריקאווער 12 (קאנדיטאריי), 3) ביי שארקמאן, פיעטריקאווער 39 (שוך-געשעפט), 4) ביי העכטקאפ, פיעטריקאווער 62 (שוך-געשעפט), 5) ביי דיאמענט, נאוואמיעסקא 24 (וואַרשט-געשעפט). בעמערקונג: פאר פרויען ספעציעל רעזערווירטע פלעצער. דער קאמיטעט.

GOTUJCIE NA GAZIE!
ZNIŻKA CENY:
w miesiącach letnich — czerwcu, lipcu, sierpniu — tylko 500 stóp sześc. liczyć będziemy po zł. 10.—, podobnie jak w roku ubiegłym nadwyżkę zaś
z ustępstwem 20%
Dotychczasowe opurty — przy zużyciu miesięcznem od 25,000 stóp sześc. — zostają tem samem zniesione.
Zarząd Gazowni Miejskiej w Łodzi.

Dr. med. Seweryn Schenker
ארצט פאר פרויען און אינערליכע-קראנקהייטען
האט בעגאנען די קור-ארדינאציע אין זומער-סעזאן אין
Krynica-Zdrój willa Zofja (ביי דעם טעאטער)

א איבעראל בעקאנטער רענאמירטער ווארשעווער סוחר וואס בעזיצט א גרויס פראנטאווע געוועלב אין ווארשא, אין בעסטען פונקט נאלעווקי, זוכט א קאמפאניאן, פאבריקס-לאגער, פערטרעטונג אדער שותפות-געשעפט נאר פון רענאמירטע פירמען. מ׳ם ווענדען אפערטען ביטע צו ווענדען אין Biuro Ogłoszeń „Eizenberga", Warszawa, Nalewki 13 Alter, Wólczańska 37, m.16 אדער אין לאדז

Dr. med. L. Pikielny
ספעציאליסט פאר נירען- בלאז- און אורין-קראנק
נעמט אן פון 4—7 נאכמ.
נאווראט 8, — טעל. 19-90.

Dr. H. Rakowski
אינערליכע קראנקהייטען.
האט זיך איבערגעצויגען פון זאוואדזקא 25 אויף
זאוואדזקא 8 פר. 1 שטאק, טעל. 37-34.

Dr. Prybulski
זאוואדזקא 1 ; טעלעפאן 25-38.
וועגערישע האר- און הויט-קראנקהייטען, מענער-שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ - ליכט (האר - אויספאל) און רענטגען - שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 דאמען אוו. און 4—8; פון 4—5

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, — טעל. 41-32
איז צוריקגעקעהרט.
ספעציאליסט פאר הויט, מענער-שוואכע און וועגערישע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל).
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונט.

בריף פון לאנדאן
פון די זיצונגען פון גרויסען ציוניסטישען עקציענס-קאמיטעט ספעציעל צום „לאדזער טאגעבלאט" פון
סים-דעפוטאט
א. לעווינסאן!
הויבען זיך היינט אן דרוקען.
די בריף זענען געשריבען מייסטערהאפט און שוואונגפאל און וועלען זיכער געלייענט ווערען מיט גרויס אינטערעס.

Wypadanie i zanik włosów
ustają natychmiast po użyciu ELVIROLU. Wykonany na podstawie wieloletnich doświadczeń jest Elvirol specjalnym środkiem do pielęgnowania włosów i pobudzającym ich korzenie do nowego wyrastania. Zalecony jest przez profesorów i lekarzy. Będziecie zdumieni rezultatem tego działania. Cena zł. 8,5. Dr. Caspary & Co., Gdańsk.

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek
„דער אנגעשלאגענער —"
(ANDYJSKI GROBOWIEC)
Mia May, Conrad Veidt, Erna Morena, Lya de Puti, Bernard Getzke.
(Czy Darwin ma rację?)

לאָדזשער טאַגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערן נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

די ווירטשאַפטס-קאָנפערענץ און די כונות פון די מלוכות.

פונ'ם 4. מאַי אָן בעראַטען זיך פערטרעטער פון די מלוכות אין גענף וועגען די מיטלען און וועגען, ווי צו סאַנירן דאָס קראַנקע ווירטשאַפטס-לעבען אין אייראָפּע און אין דער גאַנצער וועלט. אַפילו סאָוויעט-רוסלאַנד, וואָס האָט מיט א קרום אויג געקוקט אויף אַלע קאָנפערענצען אין גענף, האָט אַרויסגעשיקט זיינע פערטרעטער אויף אָט דער קאָנפערענץ. דען אַלע מלוכות זענען פעראינטערעסירט אין א ווירטשאַפטליכע סאַנאַציע.

אָבער די סאַנאַציע זעהט אין די אויגען פון פערשידענע לענדער אויס פערשידען. יעדע אַנדערש פערשטעהט אונטער ווירטשאַפטליכער סאַנאַציע, למשל, ענגלאַנד, עפּעס אַנדערש רוסלאַנד און א גאַנץ אַנדערע סאַנאַציע וויל האָבען פּוילען.

ענגלאַנד איז געווען פאַר דער מלחמה דער גרעסטער סחורה-עקספּאָרטער אין אייראָפּע. די ענגלישע קאָלאָניעס האָבען דעם גרעסטען טייל פון זייער בעדאַרף געקויפט אין ענגלאַנד. אָבער נישט נור דער גרויסער עקספּאָרטער איז געווען ענגלאַנד, נישט נור סחורות האָט מען פון ענגלאַנד אַרויסגעפיהרט אין די קאָלאָניעס, ענגלאַנד איז אויך געווען דער גרעסטער געלד-עקספּאָרטער, האָט פאַר דער וועלט-מלחמה געהאַט אינוועסטירט אין פערשידענע לענדער א 20 מיליאַרד דאָלאַר. אמת, אז דער האַנדעלס-בילאַנס איז געווען אין ענגלאַנד פּאַסיוו, ווייל ענגלאַנד מוז אימפּאָרטירען אַלע רויה-שטאָפען, און זיין אייגענער תבואה קען ענגלאַנד לעבען העכסטענס 6 וואָכען, אָבער דער ענגלישער צאָהלונגס-בילאַנס איז געווען אַקטיוו.

היינט שאַפען די קאָלאָניעס ביי זיך אַן אייגענע אינדוסטריע, זיי האָבען אָנגעהויבען די רויה-שטאָפען ביי זיך אַליין צו פעראַרבייטען און בעפרייען זיך פונ'ם ענגלישען עקספּאָרט. ענגלאַנד האָט אויפגעהערט צו זיין דער געלד-געבער פון דער וועלט און זיין צאָהלונגס-בילאַנס איז מיט דרייפערטעל קלענער, ווי פאַר דער וועלט-מלחמה.

און ווען מען רעדט היינט פון ווירטשאַפטליכער סאַנאַציע פון די מלוכות, מיינט, למשל, ענגלאַנד, אז זיין עקספּאָרט זאָל וואַקסען, אז די ענגלישע פאַבריקאַנטען זאָלען קענען פערקויפען זייערע סחורות און אַנדערע מלוכות פערשטעהען אונטער סאַנאַציע, אז זיי זאָלען ביי זיך ענטוויקלען אַן'אינדוסטריע און זיך נישט נויטיגען אין איינפיהר פון אויסלענדישע סחורות.

סאָוויעט-רוסלאַנד איז געקומען קיין גענף נישט דערפאַר, ווי א טייל ענגלישע בלעטער ווילען איינרעדען דער עפענטליכער מיינונג, ווייל די רוסען ווייסען, אז זייער ווירטשאַפטס-פּלאַן איז פאַלש, ווייל זיי ווייסען, אז זיי זענען באַנקראָט, נור ווייל זיי ווילען אַרויס פון דער ווירטשאַפטליכער איזאָלאַציע, אין וועלכער זיי געפונען זיך היינט. זיי ווילען אין גענף זיך דערנעהנטערען צו דער וועלט און קומען צו א אויסטויש פון סחורות מיט דער וועלט. זיי ווילען געווינען פאַר זיך דעם קאַפּיטאַל, כדי זיי זאָלען זיך קענען ווירטשאַפטליך אויפבויען און זיך מאַכען אומאָפּהענגיג פון פרעמדע סחורות.

סאָוויעט-רוסלאַנד, הגם עס האָט היינט א אַנדערע סאָציאַלע פאָרם ווי די גאַנצע וועלט, האָט היינט איין פּראָבלעם און אין דעם פערלאַנג סאָלידאַריזירט זיך עס מיט אַלע לענדער, וואָס האָבען פאַר דער מלחמה נישט בעשאַפען קיין גרויסע אינדוסטריען, צו בויען ביי זיך א אייגענע אינדוסטריע.

רוסלאַנד האָט די רויה-שטאָפען, וועלכע זענען נויטיג פאַר אַן'אינדוסטריאַליזאַציע פונ'ם לאַנד. סאָוויעט-רוסלאַנד איז אַזוי רייך אין נאַטור-אוצרות, אז ווען עס וועט בעקומען קרעדיטען, וועט עס אויפבויען א גרויסע אינדוסטריע נישט בלויז פאַר זיך, נור פאַר דעם נאָהענטען מזרח און וועט פערדרענגען די אייראָפּעאישע סחורות פון אַזיען.

פּוילען האָט א גרויסען אינטערעס, אז די ווירטשאַפטליכע פערהעלטנישען אין אייראָפּע זאָלען זיך סטאַביליזירען. אָבער פּוילען וויל נישט און טאָר נישט מסכים זיין צו פערשידענע פאָדערונגען פון די גרויסע מערב-מלוכות, דאָס, וואָס פאַר די מערב-מלוכות וואָלט געווען געזונד, איז פאַר פּוילען שעדליך.

די מערב-מלוכות ווילען נישט בלויז עקספּאָרטירען זייערע פאַבריקס-סחורות קיין אויסלאַנד, נור זיי ווילען נאָך, אז זייערע אַרבייטער זאָל א סך פערדינען און כדי נישט צוצולאָזען, אז דער לוין זאָל זיך דריקען, לאָזט מען נישט אַריין דעם פרעמדען אַרבייטער. די רייכע לענדער האָבען צוגעמאַכט די טויערן פאַר די אימיגראַנטען. עס קען אָבער נישט זיין, אז א לאַנד זאָל האָבען א איבערפלוס פון מענשען, וועלכע עס קען נישט געבען די מעגליכקייט צו פערדינען און זאָל נאָך מסכים זיין, אז מען זאָל אַריינברענגען פרעמדע סחורות דאָרט, וואו עס וואָלט געקאָנט, שאַפענדיג אַן'אינדוסטריע, בעשעפטיגען די אייגענע בעפעלקערונג.

די מערב-מלוכות פּראָפּאַגירען א פרייען האַנדעל. מיר האָבען פאַר'ן קריג געהאַט א פרייען האַנדעל, אָבער אויך א פרייע עמיגראַציע פון מענשען און א עמיגראַציע פון קאַפּיטאַל. א עמיגראַציע פון סחורות אָהן א עמיגראַציע פון מענשען און קאַפּיטאַל איז נישט מעגליך.

פּוילען איז געגאַנגען קיין גענף, אָבער די פּוילישע כונות זענען גאַנץ אַנדערע ווי די כונות פון די ענגלענדער, דייטשען — און אַמעריקאַנער — אַפילו אַנדערע, ווי די כונות פון אונזער פערבינדעטען פראַנקרייך. פראַנקרייך האָט א אינטערעס צו עקספּאָרטירען סחורות. די פראַנצויזישע אינדוסטריע וויל פערקויפען איהרע סחורות און זי איז גאָר נישט צופרידען, ווען מען רעדט ביי אונז פון אַן'אינדוסטריאַליזאַציע פון פּוילען.

ווער עס לייענט די בעריכטען פון דער קאָנפערענץ, מוז מודה זיין, אז די דעלעגאַטען פון אַלע לענדער בעהערשט איין ווילען מיטצואַרבייטען ביי דער סאַנאַציע פון די ווירטשאַפטליכע פערהעלטנישען אין דער גאַנצער וועלט און ספּעציעל אין קראַנקען אייראָפּע. אָבער די פערטרעטער פון אַלע נאַציעס פעהלט נאָך דער ווירטשאַפטליכער לשון, און נור דער אַליין קען פיהרען צו א ווירטשאַפטליכער פערשטענדיגונג. מען רעדט אין גענף, מען שמועסט זיך אויס. און אין דער זעלבער צייט בעראַט מען זיך אַפילו אין פראַנקרייך, וואָס האָט געגעבען די איניציאַטיווע צו דער קאָנפערענץ, וועגען א העכערען צאָל, כדי צו שיצען די אייגענע אינדוסטריע און נישט מעגליך מאַכען דעם אימפּאָרט פאַר אויסלענדישע סחורות.

פאַר דער מלחמה האָבען מיר געהאַט צוויי גרויסע קאָנקורענטען: דייטשלאַנד און ענגלאַנד. אין דער מלחמה איז צוגעקומען א גרויסער קאָנקורענט, וואָס האָט געזיגט אי ענגלאַנד אי דייטשלאַנד, דאָס זענען די פעראייניגטע מלוכות אין אַמעריקאַ. היינט זענען צוגעקומען נייע קאָנקורענטען דורך דער אינדוסטריאַליזאַציע פון איינצעלנע מלוכות אין אייראָפּע און אין אַזיען. אַלע לענדער ווילען אויסבויען און שיצען זייער אייגענע אינדוסטריע, נישט רעכענענדיג זיך דערמיט, וואָס זיי האָבען נישט קיין קאַפּיטאַל און נישט די נויטיגע רויהשטאָפען. דער קאַמף צווישען די לענדער ווערט וואָס אַמאָל שאַרפער. אין גענף בעראַט מען זיך אין פערשידענע לשונות מיט פערשידענע כונות. מען רעדט נאָך נישט צו זיך, נור נעבען זיך. מען רעדט פאַר דער וועלט. גענף איז מעהר אַן'אַגיטאַציע, ווי א פּרוב עפּיס רעאַלעס צו שאַפען. גענף איז אפשר היינט נור א חלום. אָבער חלומות ווערען ווירקליכקייטען, מען מוז נור האָבען געדולד און גלויבען.

און ווער עס גלויבט, אז מען קען נישט תמיד זיך שלאָגען און ווער עס גלויבט, אז מען קען נור דערהאַלטען אייראָפּע, ווען עס וועט קומען צו א ווירטשאַפטליכען שלום, וועט נישט אַריינפאַלען אין א פּעסימיזם, ווען ער לעזט די בעריכטען פון דער גענפער קאָנפערענץ, נור ער וועט זיך זאָגען: דאָס איז די ערשטע קאָנפערענץ, וואָס האָט טאַקי אַן ערנסטען פערלאַנג, אָבער דער פערלאַנג ווערט נישט אויסגעשטעלט פון די זעלבע כונות. די צייט און די ווירטשאַפטליכע נויט וועט צווינגען די פעלקער, זיי זאָלען אָנהויבען צוצופּאַסען די מעשים צו די ווערטער, דעמאָלט וועט אפשר קומען צו א ווירטשאַפטליכען שלום, ווייל דעמאָלט וועלען די כונות זיך ענטשפּרעכען דעם פּראָגראַם!

סענאַטאָר ד"ר פ. ראָטענשטרייך.

משומד ווערט צוריק איז געהיים א יוד

און סמ'ט זיך נעבען בית-המדרש.

אין שטעדטעל טראָוואַ (ווילנער קרייז) איז לעצטענס פּאַסירט פאָלגענדע געשיכטע:

אין שטעדטעל האָט געוואוינט א געוויסער י. מאַקסימאַוויטש, א קריסט, וועלכער איז אָבער מיט'ן אויסזעהען זעהר ענליך געווען צו א יודען און אין שטעדטעל האָט מען געשמועסט, אז מאַקסימאַוויטש איז א משומד.

ס'האָבען זיך געפונען שטעדטעל'שע יודען, וועלכע האָבען, לויט זייערע ווערטער, אַליין געהערט, ווי מאַקסימאַוויטש'עס ווייב האָט איהם פאָרגעוואָרפען „מי זשידאָווסקאַ מאָרדאַ". א סך האָבען געגלויבט און א סך האָבען נישט געגלויבט.

מען האָט געוואוסט אין שטעדטעל, אז מאַקסימאַוויטש איז אין זיין פאַמיליען-לעבען נישט גליקליך. צווישען איהם און זיין ווייב פלעגט אָפט קומען צו קלעפּ און אז זי פלעגט איהם פערשעלטען מיט אַנדערע פּויערים.

דער מאַטעריעלער מצב פון מאַקסימאַוויטש'ן איז געווען נישט קיין שלעכטער. אין שטעדטעל פלעגט מען איהם אָבער אָפט טרעפען געהן א פערדאגה'טען, ווי עפּעס א שווערע משא וואָלט איהם געדריקט.

אין א געוויסען טאָג האָט זיך אין שטעדטעל פערשפּרייט א סענסאַציאָנעלער קלאַנג, אז דער גוי מאַקסימאַוויטש איז אַריינגעקומען אוועקגעזעצט אין בית-המדרש, און דאָרט שטיל אָבגעזעצען א לענגערע צייט און צוריק אַרויס. געזעהען האָט איהם נאָר דער שמש.

פון דעמאָלט אָן פלעגט מאַקסימאַוויטש זיך אָפט אַריינ'גנב'ענען, ווען קיינער פלעגט נישט זיין אין בית-המדרש און בגנבה כאַפּען א קוק אין א יודישען ספר. געטרעפט האָט ער גאַרנישט. אין שטעדטעל האָט מען זיך וועגען דעם גוי דערוואוסט און מען האָט פערשטאַנען, אז מאַקסימאַוויטש איז ווירקליך א געוועזענער יוד. דאָס האָט געמאַכט אין שטעדטעל א רושם.

איינמאָל, ביינאַכט ווען דער אַלטער שמש פון שול האָט זיך צוריקגעקעהרט א היים האָט ער נישט ווייט פון דער שוהל פלוצלינג דערהערט פון הינטערען פּאַרקאַן טראָגען זיך פערשטיקטע קרעכצען. א קוק טוענדיג הינטערן פּאַרקאַן האָט דער אַלטער שמש דערזעהען ליגען פאַר זיך אויף דער ערד אין קאָנוואַלסיעס מאַקסימאַוויטש'ן און לעבען איהם אַן'אויסגעלעדיגטע פלעשעלע פון עסיגעסענס..

דער שמש האָט געמאַכט א גוואַלד, מ'האָט אָנגעלאָפען א פּאָר פערביינגעהענדער און דעם פער'סמ'טען האָט מען אָבגעפיהרט צום שטעדטלשען פעלדשער.

אויפ'ן וועג האָט דער אומגליקליכער אַרויסגעשעפּטשעט:

„אַזאַ סוף קומט מיר פאַר א פּאַטשאַלען פעהלער, וועלכען ל'בין בעגאַנגען אין מיינע יונגע יאָהרען, בעת כ'האָב זיך געשמד'ט".

מאַקסימאַוויטש ראַנגעלט זיך איצט מיט'ן טויט. דאָס גאַנצע שטעדטעל געפינט זיך אונטער'ן רושם פון דער געשיכטע.

שלום אש זאָגט, אז ער איז שטאָלץ מיט די פּוילישע יודען.

די גלענצענדע רעדע, וואָס דער גרויסער יודישער דיכטער האָט געהאַלטען אויף אַנ'אויפנאַהמע ביי די „עולי-פּולניה".

ספּעציעל צום „לאָדזשער טאָגעבלאַט"
— פון —
זלמן זילבערצווייג (תל-אביב).

לכבוד דעם בעזוך פון גרעסטען יודי-שען דיכטער שלום אש האָט דער „פער באַנד פון די פּוילישע יודען" איינגע-אָרדענט א טעה. הונדערטער יודען פון פּוילען האָבען בעלאַגערט דאָס לאָקאַל. נעקענגט דעם מיה-צוזעהענד האָט דער פאַרזיצענדער פון דעם פערבאַנד ה' לער-נער פון לאָדז, און נאָכדעם ווי איינגע-לאַדענע האָבען בעקאַנט געמאַכט דעם גאַסט מיט די אָרגאַנען, וואָס האָבען געצוואונגען זיך צו קעמפערירען און א בעזונדערען „פערבאַנד פון פּוילישע יו-דען" האָט שלום אש געהאַלטען פאָלגענ-דע רעדע אויף יודיש:

„מיינע דברים און מיינע ליבע פריינד! איך בין געקומען אין ארץ ישראל און זעהר א שלעכטער צייט, אָבער טאַקע דאָס איז איינע פון די אור-זאַכען, צוליב וועלכע ל'בין געקומען אין ארץ ישראל. מען דאַרף זיין נישט נאָר אויף שמחות, נאָר אויך בעת טרויער. מיין פעסטע איבערצייגונג איז, אז דער איצטיגער קריזיס איז א רעגען, וועלכער וועט בעפרוכטערן דאָס לאַנד.

„מיט א אמת'דיג שברת הלב האָב איך אויסגעהערט די רעדעס פון איינ-גע פון אונזערע פריינד, וועגען דער בע-ציהונג צו די פּוילישע יודען. איך האָב שוין אין פּוילען געהערט שלעכטע גרי-כן, ווי אַזוי מען בעגעגענט זיך דאָ מיט די פּוילישע יודען. איך גלויב אָבער, נאָכדעם, ווי איך האָב גערעדט לעצ-טענס מיט די פיהרענדע גייסטער פון ציוניזם אין אויסלאַנד און אין ארץ-ישראל, אז די דאָזיגע בעציהונג איז נאָר אַנ'אויבערפלעכליכער גייסט פון די בעאַמטע, און איז אַבסאָלוט נישט דער אויסדרוק פון דעם גייסט, וואָס הערשט ביי די פיהרענדע ציוניסטען.

איך בין איינער פון די ווינציגע, וואָס וויל צוטיילען די יודען. די גוים האָבען אונז שוין גענוג צעטיילט. עס איז געווען, און עס איז דאָ נאָר איין איינציג יודענטום אין דער גאַנצער וועלט. אויב אָבער מען וועט אונז צווינ-גען זיך צוטיילען, וועלען מיר מיט שטאָלץ שרייען פאַר אַלעמען, אז מיר זענען פּוילישע יודען.

„גאַנץ דרייסט, מיט א אָפען פּנים, קאָנען מיר בעווייזען פאַר'ן כלל ישראל, אז פון אַלע דורות האָבען מיר, פּוילישע יודען, אין לעבען פון פאָלק, אין דער געזעצגעבונג, אין דער קולטור, אין אַלע געביטען, נישט געגעבען ווייניגער, ווי אַלע אַנדערע יודען. די געשיכטע פון יו-דישען פאָלק זאָגט עדות אויף אונזער צושטייער. מיר זענען ביינגעשטאַנען דעם נסיון, פונקט ווי אַלע אַנדערע יודען. מיר האָבען איבערגעטראָגען די גזרות ת"ח ות"ט. איך וויל נישט אַנדערע יו-דען אינטערעסירען אָבער מיר האָבען אויך אונזער חלק געליטען, אונזערע רבנים האָבען בייגעשטייערט צו דער יו-דישער געזעצגעבונג, צו דער פאָרשונג פון תלמוד אפשר פיל מעהר, ווי יעדער אַנדערער טייל פון יודענטום, אונזערע משכילים האָבען געגעבען פונקט אַזוי פיל, ווי די משכילים פון די יודען אין די אַנדערע לענדער, און אונזער נייע ליטעראַטור קאָן אָפען מיט איהר פּנים קוקען צו דער וועלט.

מיין פעסטע איבערצייגונג איז, אז דער דראַנג צו ארץ ישראל איז נישט קיין גראַבסקי-ציוניזם, נישט צוליב פּאָ-ליטיק זענט איהר דאָ אַלע אַהערגעקו-מען. דאָס שטיקעלע ברויט האָט איהר געקאָנט נאָך פיל ברייטער האָבען אין פּוילען, ווי דאָ. אייער דאָ-זיין בעווייזט אויף דעם היילינגען דראַנג צו ארץ-ישראל אין אייער האַרצען. אונזער גרוי-סער דיכטער ביאַליק האָט מיר היינט מיט טרעהרען אין די אויגען גערעדט וועגען די חסידישע קאָלאָניעס.

„שטענדיג, ווען מען מאַכט א שלעכט געשעפט, רייסען זיך די שותּפים, ווען עס איז דאָ ריוח, קומט מען שוין ווי עס איז אַרויס. די לאַגע האָט עס אַריינגע-בראַכט אַזאַ מיינונגס-פערשידענהייט, איך האָף, אז די לאַגע וועט בעסער ווע-רען, און ביי דער נאָהענטסטער שמחה וועלען מיר ווידער אַלע צוריק פעראיי-ניגט ווערען".

שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען זענען געווען דער ענטפער אויף דער רעדע, וועלכע אש האָט געהאַלטען מיט א אונ-געהויערע בעגייסטערונג. ווען אש איז אַרויסגעגאַנגען האָט איהם א גרויסער עולם בעגלייט ביז צום זאַל, וואו די שטאָט-רעגירונג האָט אָבגעהאַלטען א זיצונג און אש איז דאָ איינגע-לאַדענט געוואָרען. דאָ זענען אש און הירשביין זעהר וואַרים בעגריסט געווא-רען פון שטאָט-פערוואַלטונג, און זיי האָ-בען בעגלייטעט די גאַנצע זיצונג.

* * *

נעכטען פריה איז אש אין דער בעגליי-טונג פון שרייבער פון אָט די שורות גע-פאָהרען אין דער פּוילישער קאָלאָניע „בני ברק". אויפ'ן וועג האָט אש איינ-געצויגען אינפאָרמאַציעס וועגען אַלע ערטער, וועלכע מיר זענען דורכגעפאָה-רען. אין „בני ברק" איז נישט געווען געמעלדעט, אז אש קומט, ווייל דער דיכ-טער האָט דאָ נישט געוואָלט יוצא זיין מיט א אָפיציעלען קבלת פּנים, נאָר ער איז געגאַנגען איבער זייערע שטובען און זיך געגעבען אויסגעפרעגט וועגען דער לאַגע פון פיל משפחות. ער האָט בע-קוקט די יודישע פעלדער, די שטאָלצע די יודישע בהמות, און ווען מיר זענען צוריקגעפאָהרען, האָט דער דיכטער נאָך נישט געקאָנט זיך אָבוואונדערען פון דעם וואָס די „נאַלעווקי"-יודען האָבען דאָ געשאַפען. ער האָט מיט אַנ'אונגעהויע-רען פּעס גערעדט וועגען דער געמיינהייט פון די רכילות, וועלכע מ'האָט אויסגע-טראַכט אין דער וועלט אויף די פּוילישע יודען.

אין אָוונט איז אש איינגעלאַדענט געווען אויף אַנ'אָבשייד-אָוונט פון פּוי-לישען קאָנסול אין ירושלים. וואָס פאָהרט אָב פון זיין פּאָסטען, אָבער עס האָט געמוזט דורכ'ן שרייבער פון די שורות איבערגעגעבען א בעגריסונג, וואָס ער אַליין האָט נישט געקאָנט קומען, וואָרום גראָד אין זעלבען אָוונט האָט דער העבּרעאישער ליטעראַטען-פעראיין איינגעאָרדענט אין לאָקאַל פון ציוניס-טישען קלוב א קבלת-פּנים לכבוד אש און הירשביינ'ען.

דער גרויסער גאַסט איז היינט אַוועק-געפאָהרען קיין ירושלים, וואו ער איז דער גאַסט פון ד"ר מאַגנעס. און אומעטום ווערט לכבוד איהם איינגעאָרדענט א קבלת-פּנים דורך דער ציוניסטישער עק-זעקוטיווע. פון ירושלים פאָהרט אש אין בעגלייטונג פון דיכטער לייב יאַפע אין עמק, פון דאָרט קיין חיפה, דאַן קומט אש צוריק אויף 2 וואָכען קיין תל-אביב.

געהענדיג אַזוי איבער די גאַסען פון תל-אביב זאָגט מיר אש, אז עס גלויבט זיך איהם נאַרנישט, אז דאָס איז ער אין ארץ ישראל. עס מאַכט אין אוועקנד אַפּ-סאָלוט אַנ'איינדרוק, ווי איינע פון די מאָדערנסטע שטעט פון אייראָפּא, נאָך בכלל מאַכט ארץ ישראל דעם איינדרוק פון א שוי-פענסטער. אַלץ איז אַרויסגע-שטעלט אין דרויסען, נאָר ווען מען קוקט אַריין אין געשעפט, איז עס לע-דיג...

מיט אידעאַליזם איז ארץ ישראל פול אויף טריט און שריט, און דאָס איז קיין וואונדער נישט. עס איז דאָך א לאַנד בלויז מיט קדושים. עס איז פונקט אַזוי ווי מ'זאָל זוכען א מין צווישען פרומע יודען...

ווי אש האָט מיר איבערגעגעבען איז נישט אויסגעשלאָסען, אז ער זאָל זיך נישט בעזעצען אויף א לענגערע צייט אין ארץ ישראל, אָבער דאָס קען ער פּ-ן נאָכדעם, ווי ער וועט צוערשט צוריק-פאָהרען קיין פּאַריז. דער הויפּט-צוועק פון זיין איצטיגען בעזוך איז מאַטעריאַל פאַר א נייעם היסטאָרישען ראָמאַן, וואָס ער שרייבט איצט.

תל-אביב, 4 מאַי.

„סיוע"

בריף פון קריי-נעם קאָנגרעס.

ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזשער טאָגעבלאַט"
— פון —
דעפּוטאַט א. לעווינסאָן.

א ניי אומגאַנגס-וואָרט איז צוגעקומען אין אונזער ציוניסטישען העברעאיש-יו-דישען לעקסיקאָן: „ס י ו ע". מיט דעם וואָרט בעצייכענט מען די מאַטעריעלע שטיצע, וועלכע ווערט געגעבען די טוי-זענדער אַרבייטסלאָזע אין ארץ ישראל. דאָס דאָזיגע וואָרט איז געוואָרען א סימ-באָל, וואָס כאַראַקטעריזירט א געוויסע איינגעאָרדנטקייט פון ארץ ישראל'דיגען קריזיס. און די איינגעאָרדנטקייט בעשטעהט אין דעם, וואָס דער בעשטעהענדער קריזיס ענטשפּרעכט נישט די פּאָ-ליטישע בעדינגונגען, נישט די פינאַנציע-לע לייסטונגען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. אימגעקעהרט, די פּאָלי-טישע בעדינגונגען קאָן מען מיט פולען רעכט בעטראַכטען אַלס גינסטיגע און די היינטיגע יאָהרען הכנסות (פון קרן-היסוד) האָבען אַפילו טיילווייז איבערגעשטיגען די פאַר א יאָהריגע הכנסות. אויך די ארץ-ישראל'דיגע רעגירונג האָט זיך וואַרים בעטייליגט אין שאַפונג פון אַר-בייטס-מעגליכקייטען אין לאַנד. און דאָך בעשטעהט א קריזיס, וואָס זיין שרייענדסטער אויסדרוק איז די אַר-בייטסלאָזיגקייט, די טרויעריגע צופאַר פון 8.000 מענשען, וואָס געניסען פון „סיוע", פון א מאָדערנער חלוקה. אמת, אַלע פעלקער פון דער וועלט האָבען א אַרבייטסלאָזיגקייט, וועלכע איז ביי גע-וויסע בעדינגונגען — א אַלגעמיינע, זאָ-גאָר נאָרמאַלע ערשיינונג און איז ביי זיי מעהר נישט, ווי א בלויז בעשטאַנד-טייל פון זייער אַלגעמיינעם עקאָנאָמי-שען פּראָבלעם. ביי אונז אָבער, אין דער ספערע פון אונזער אַרימער עקאָנאָמי-שער ווירקליכקייט, וועלכע איז אָרגאַ-ניש צונויפגעקניפּט מיט פּאָליטישע און קולטורעל-פּסיכאָלאָגישע מאָמענטען, ווערט דאָס אויף א נאַטירליכען אופן פערוואַנדעלט אין א קיום-פראַגע, בע-גלייט מיט א שטימונג פון פחד פאַר א עקאָנאָמישער אויסגאַנגס-לאָזיגקייט, וועלכע קאָן דערפיהרען צו א קאַטאַס-טראָפע. די שעפערישע אויפבוי-אַרבייט פאָדערט א חוץ א קאָנקרעטען אַרבייטס-פּלאַן אויך א רוהיגע אַטמאָספערע. מען קאָן אָבער נישט שאַפען גרויסצוגיק און ווייטזעהענד, ווען מענשען שרייען עסען און ס'איז נישטאָ וואָס צו עסען. מען קאָן נישט געבען דעם גרוי-סען ענטפער מאָרגען, ווען דער הונ-געריגער היינט פאָדערט דרינגענד א תשובה. דאָ שטעקט אז די טראַגיק פון פּראָבלעם אז די טראַגיק פון דער געגעבענער תשובה. בכדי צו האָבען די מעג-ליכקייט צו בויען און שאַפען האָט מען איינגעפיהרט דעם סיוע, אָבער צום בע-דויערן עסען נישט די מענשען דעם סיוע נאָר דער סיוע עסט אויף די מענשען. דער סיוע דעמאָראַליזירט אונזער בעסטען מענשען-מאַטעריאַל, דערשטיקט זיין אידעאַליסטישען גייסט און שוואונג. נאַציאָנאַלע געלד, וועלכע זענען בע-שטימט אויף קאָנסטרוקטיווע אויפבוי-אַרבייט, גייט אויס דער סיוע אויף אויס-האַלטען מענשען מיט עסען, אָהן שום פּערספּעקטיווען אויף דער צוקונפט, אָבער נאָך מעהר, ווערט דורך איהם פערוואַנדעלט דער ציוניזם, אַלס נאַציאָ-נאַלע בעוועגונג, אַלס געגענזאַץ צו אַלע גלות'דיגע סיוע-אידעאָלאָגיעס און גאַנ-צען גלות'דיגען סיוע-לעבען. און עס איז דעריבער א גרויסער — הגם זעהר פערשפּעטיגטער — פערדינסט פון דער עקזעקוטיווע, וואָס אין איהר מאַניפעסט, וואָס איז נישט לאַנג פערעפענטליכט גע-וואָרען, האָט זי אָנגענומען ענערגישע שריט צו ליקווידירען דעם סיוע, דורך שאַפען נייע קאָנסטרוקטיווע אַרבייטס-מעגליכקייטען אין לאַנד. אין דעם עצם געגנערשאַפט צום סיוע איז געווען נישטאָ קיין חלוקי דעות צווישען די מיטגלי-דער פון עקציאָנס-קאָמיטעט. די פראַ-גע איז בלויז צי קען דער אָבזאָג פון סיוע ביי די איצטיגע בעדינגונגען זיין א פאָלשטענדיגער, אָדער א טיילווייזער, צי דאַרף עס געשעהן באַלד, אָדער שטופּענ-ווייז, צי קאָן מען זיך אָבזאָגען פון א טיילווייזען סיוע אַפילו, ווען דער נאָהענטסטער אַרבייטס-פּלאַן פערשפּרעכט נישט פולשטענדיג און ענדגילטיג צו לעזען די איצטיגע אַרבייטסלאָזיגקייט. דאָס איז די פראַגע, וועלכע וועט בעשטימט ווע-רען מאָרגען דורך דער אָבשטימונג פון עקציאָנס-קאָמיטעט.

[צווייטער בריף מאָרגען]

„Guttalin"
שוה-פּאַסטע בעסטע קוואַליטעט אוי פאַר די מלחמה
Warszawa, Leszno 73, tel. 174-3.

8-טונג!
דאָס
לאָדזשער
טאַגעבלאַט
בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה
אין אַלע באַהן-קיאָסקען פון
„רוך"
(„Ruch")

א פיקאנטע געשיכטע, ווי אזוי דער טערקישער קרוינפרינץ האט פערלוירען זיינע ווייבער.

איצט וויל דער געוו. יורש עצר פאהרען קיין אמעריקא און דארט אנעהמען עפּיס א שטעלע.

קיין לאנדאן איז לעצטענס אנגעקומען א מאן, וועלכער האלט זיך פאר דעם אומגליקליכסטען מאן אין דער וועלט. דאס איז נישט קיין אנדערער, ווי פרינץ אבדול קאדור, דער יורש-עצר פון טערקישען טראהן. דאס הייסט, ווען אין טערקיי וואלט נישט געווען אנ'איבערקעהרעניש און עס וואלט דארט נישט איינגעפיהרט געווארען א רעפּובליקאנישע ארדנונג, וואלט אבדול קאדור איצט געווען דער סולטאן, דער הערשער פון דער טערקישער מלוכה.

נעקומען איז דער פרינץ קיין לאנדאן פון בודאפעשט, וואו ער האט פערבראכט די לעצטע יאהרען. אין לאנדאן רעכענט ער צו פערברענגען נור צייטווייליג, ביז ער וועט קריגען א וויזע קיין אמעריקא — אויב ער וועט אזעלכעס אמאל קריגען.

פארוואס בעטראכט ער זיך פאר דעם אומגליקליכסטען מאן אין דער וועלט?

ביז-אהער האט פרינץ אבדול קאדור נישט געקענט טראכטען פון קריגען א וויזע קיין אמעריקא, ווייל ער האט געהאט זעקס ווייבער — און אמעריקא לאזט נישט אריין קיין ביגאמיסטען.

איצטער הערשט איז ער פון דאס ניי דער אומגליקליכסטער מאן אין דער וועלט, ווייל אלע זעקס ווייבער האבען איהם אוועקגעווארפען.

ווען עס איז געקומען די איבערקעהרעניש אין טערקיי, איז פרינץ אבדול קאדור נאך געזעסען אויפ'ן העכסטען שטאפעל פון זיין גדולה און ער האט געהאט א הארעם פון עטליכע און פופציג ווייבער, ווי עס פאסט פאר א טערקישען קרוין-פרינץ.

צווישען די ווייבער זענען געווען די גרעסטע שעהנהייטען פון פיל לענדער און זיי האבען בעוואוינט איינעם פון די גרויסארטיגסטע פאלאצען אין קאנסטאנטינאפאל.

אבער ער האט נעבעך געמוזט אנטלויפען פון דארט. מיטנעמען אלע ווייבער האט ער נישט געקענט, ערשטענס, וואלט עס געצויגען צופיל אויפמערקזאמקייט; צווייטענס, האט ער מורא געהאט, אז אין גלות וועט ער נישט קאנען אויפהאלטען עטליכע און פופציג ווייבער.

אלזא, האט ער אויסגעקליבען די שעהנסטע זעקס ווייבער פון זיין גרויסען הארעם און ער איז מיט זיי אנטלאפען קיין בודאפעשט.

קומענדיג אין בודאפעשט, האט ער געדונגען א גאנצען שטאק אין רייכסטען האטעל און ער האט דארט איינגעארדענט זיין הארעם אויפ'ן טערקישען אופן. און ער האט ביים הארעם אוועקגעשטעלט א סריס, וואס ער האט מיטגענומען פון טערקיי און ער האט זיך געפיהרט גלייך, ווי ער וואלט נאך געווען ביי זיין טאטען אין ווינגארטען.

איינמאל, ווען דער פרינץ איז א היימגעקומען פון שפאציר, האט ער נישט דערזעהן דעם סריס, וואס האט געהיט זיינע ווייבער. ער איז אריינגעלאפען אין הארעם און דערזעהן, אז פון זיינע זעקס ווייבער איז געווארען פינף. וואס איז? — איינע פון זיי עליאדע איז אנטלאפען מיט'ן סריס.

די געשיכטע מיט'ן סריס, וואס איז אנטלאפען מיט א ווייב פון טערקישען פרינץ, האט זיך באלד פערשפרייט איבער בודאפעשט און מען האט זיך אומעטום דערוואוסט וועגען דעם הארעם.

עס האבען זיך אנגעהויבען ציהען נייגעריגע צום האטעל, וואו דער פרינץ איז איינגעשטאנען, און יעדער האט חשק געהאט א קוק צו טון אין הארעם אריין. אבער דאס איז נישט מעגליך געווען, ווייל טיר און טויער איז דארט געהאלטען פעסט פערשלאסען.

נאר א רעפארטער פון א צייטונג האט זיך איינגעשפארט, אז ער מוז אריינקומען אין הארעם און האבען א געשפרעך מיט די ווייבער. א רעפארטער גיט זיך אנ'עצה, האט ער זיך פערשטעלט פאר א קוימענקעהרער און דורך דעם קוימען אריינגעקומען אין הארעם אריין.

דער סוף איז געווען, אז ער האט פערפיהרט א ליבע מיט איינער פון די ווייבער און אין עטליכע טעג ארום איז ער מיט איהר אנטלאפען.

איז שוין דער אומגליקליכער טערקישער פרינץ פערבליבען מיט בלויז פיר ווייבער — נעבעך!

אבער פון די פיר ווייבער איז באלד פערבליבען נישט מעהר ווי דריי. דער ד'רעקטאר פון האטעל האט זיך, נעבעכליך, פערליבט אין איינער פון זיי און זי אין איהם, האט ער געכאפט און אנטלאפען מיט איהר.

א מורא'דיגע טראגעדיע פאר דעם טערקישען קרוינפרינץ!

דערווייל דערוויסט ער זיך, אז איינע פון די דריי פערבליבענע ווייבער, שרייבט זיך איבער ליבעס-בריוולעך מיט א רייכען לעבּ-יונג, וואס איז איינגעשטאנען אין זעלבען האטעל, געהט דער פרינץ און ברעכט איהם אן די ביינער, האט יענער אויך נישט בעשוויגען און איהם צוריק דערלאנגט און איהם נאך געלאזט ארעסטירען.

דער פרינץ איז פערארעסטירט געווארען אויף א חדש ארעסט פאר בעפאלען א פיינעם בודאפעשטער דזשענטלמאן, און ווען ער איז ארויס פון ארעסט, איז שוין דער פיינער דזשענטלמאן געווען פערשוואונדען מיט דעם פרינצ'ס א ווייב — און דער טערק האט שוין געהאט בלויז צוויי ווייבער.

אויף די צוויי ווייבער האט דער פרינץ שוין שטארק געהאלטען אויג, אז זיי זאלען נישט אנטלויפען. ער האט געדונגען דריי „שטארקע", אז זיי זאלען שטעהן אויף דער וואך טאג און נאכט.

מאכט זיך, אז איינע פון די צוויי ווערט קראנק. מוז מען רופען א דאקטאר און עס ווערט א ליבע צווישען דעם דאקטאר און דער פאציענטקע, און עטליכע טעג ארום זענען זיי ביידע נעלם געווארען און דער פרינץ איז פערבליבען ביי איין ווייב — גארנישט מעשה טערק.

אין עטליכע וואכען ארום דערזעהט דער פרינץ דעם דאקטאר אין גאס. נו, האט ער פערפיהרט א געשלעג מיט איהם און דער דאקטאר האט אויף איהם אנגעגעבען אין געריכט. האט דאס געריכט ארויסגערופען אלס עדות דאס לעצטע ווייב פון טערקישען פרינץ, און אז זי איז געקומען אין געריכט, האט זי מיט ביטערע טרעהרען דערצעהלט, אז דער פרינץ האלט זי געפאנגען געגען איהר ווילען, און אז זי וויל אוועק.

בקצור, מען האט אויך דאס לעצטע ווייב אוועקגענומען פון פרינץ און זי איז אנגאזשירט געווארען אלס טענצערין אין א דארטיגען קאבארעט.

איז דער פרינץ געבליבען אהן א ווייב און ער שווערט זיך, אז ער וועט מעהר קיינמאל נישט חתונה האבען, ווייל אלע פרויען זענען פאלש.

אזוי ווי יעדע פרוי האט נישט פערגעסען מיטצונעמען א טייל פון זיין פערמעגען, איז דער פרינץ נאך דערצו פערבליבען א קבצן און ער איז אוועק קיין לאנדאן. איצט רעכענט ער צו פאהרען קיין אמעריקא און דארט קריגען עפּעס א שטעלע.

סענסאציאנעלער מארד-פראצעס אין ניו-יארק.

א מערקווירדיגע קרימינעלע געשיכטע, מיט וועלכער עס האכט גאנץ אמעריקא.

א געוואלדיגע סענסאציע האט אין ניו-יארק און אין גאנץ אמעריקא ארויסגערופען דער פראצעס פון רוט סניידער און איהר געליבטען הענרי דזשאד גריי, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין אנ'אכזריות-דיגען ערמארדען רוטס מאן — אלבערט סניידער.

און נישט אזוי דער מארד אליין איז דא סענסאציאנעל—ליבעס-מארדען זענען היינט א טאג-טעגליכקייט—סענסאציאנעל זענען דא די אומשטענדען און די אויפפיהרונג פון די מערדער.

קודם כל די פערזאנען אליין — דער ערמארדעטער אלבערט סניידער איז געווען אנ'אנגעזעהענער און געליבטער מענש אין דער אמעריקאנער געזעלשאפט, רעדאגירט א טעכנישען זשורנאל „מאטאר באאטינג". אויך זיין פרוי איז געווען שטארק בעליבט ביי יעדען פאר איהר לוסטיגקייט, שעהנקייט, און יעדער, וואס האט זי געקענט, איז געווארען פון איהר בעצויבערט.

דעם 20. מערץ איז דאס פאר-פאלק צוריקגעקומען פון בעקאנטע, וואו מען האט גוט פערבראכט און אויסגעטרונקען א כוסה — דער מאן איז געווען שכורליך, ווייל זיין פרוי האט איהם אויף דער פערוויילונג אנגעגאסען א גלעזעל נאך א גלעזעל. דער מאן האט זיך געלייגט שלאפען. זיין פרוי האט נאך אבער געהאט עפּעס צו טון. אין שפּייזצימער האט אויף איהר געווארט איהר געליבטער גריי, פאר וועלכען זי האט פריהער געעפענט די טיר. דאס פארל האט זיך היים בעגעגענט, מען האט נאך אויסגעטרונקען עטליכע גלעזלעך בראנפען און מען האט גענומען ארומשמועסען דעם פּלאן—ווי אזוי ערמארדען דעם שלאפענדען מאן. גריי האט זיך אבגעהאלטען, עס איז איהם נישט אזוי לייכט געווען צו ערמארדען דער געליבטעס מאן, נאר זי אליין האט איהם געמוטיגט דראהען — זי קאן נישט מעהר לעבען אין שטענדיגער מורא פאר איהר מאן, אז ער וועט זי כאפּען, אויב דער געליבטער האט נישט גענוג מוט, וועט זי מיט איהם איבעררייסען. איהרע רייד האבען געווירקט און גריי איז אוועק מיט זיין געליבטער אין אלבערטס צימער און מיט א שווערען אייזען איהם געגעבען א שטארקען קלאפּ אין קאפּ, באלד א צווייטען און דער אומגליקליכער איז געבליבען טויט אויפ'ן ארט.

די יונגע פרוי האט דערלאנגט איהר געליבטען דינעם דראט, וואס מען בעדארף צו אויפצוהענגען בילדער און דערמיט האט מען דעם דער'הרג'עטען ארומגעוויקעלט פעסט ארום זיין האלז און איהם איבערגעקעהרט מיט'ן פנים אראפּ.

ווען דאס איז אבגעטון געווארען, זענען די צוויי ארויס אונטען און ווידער עפּעס געטרונקען. דאן זענען זיי אריין אין א זייטיגען צימער, וואו עס איז געשטאנען א בעט, אין וועלכען עס פלעגט אמאל שלאפען פרוי סניידער'ס מוטער, ווען זי איז געקומען אויף א בזוך.

עס ווערט בעהויפּטעט, אז נאך דעם מארד האבען די צוויי געהאט בעציהונגען אלס מאן און פרוי. אין דער צייט, וואס די געליבטע זענען געווען נאהנט איינע צו אנדערע, האט מען ארומגערעדט איינצעלהייטען ווי אזוי צו מאכען, אז מען זאל זיך נישט כאפּען, אז דאס האבען זיי געטון דאס שטיקעל בלוטיגע ארבייט. דאס איז געווען גאר לייכט. מען וועט מאכען, אז זי, רוט, זאל ליגען א געבונדענע מיט א פערשטיקטען מויל, און ער, דער געליבטער וועט זיך באלד אבטראגען, ער וועט וואס שנעלער קומען אויף אנ'ארט, וואו עס זאל פעסטגעשטעלט ווערען זיין „אליבי", דאס הייסט. זיין אנוועזענד זיין אויף אנ'אנדער ארט, ווען דער מארד איז פארגעקומען.

אין דער פריה האט רוט'ס 9 יעהריג טעכטעריל דערהערט א קלאפּען אין וואנד פון איהר צימער. זי האט זיך אויפגעזעצט און זיך צוגעהערט. דאס קלאפּען איז געקומען אלץ אפטער און אפטער. דאס קינד האט זיך דערשראקען און אנגעהויבען רופען די מוטער, אבער עס איז קיין ענטפער נישט געקומען. דאן איז זי ארויסגעלאפען זעהן, וואס עס טוט זיך און זיכער האט זי געהאט אין זינען צו לויפען צו איהר מאמען אין בעט. אבער ווי זי האט נאר געעפנט די טיר, האט זי דערזעהן א געשטאלט אויפ'ן בעדען. זי האט זיך צוגעקוקט און דערקענט די מוטער.

די מוטער האט איהר געוואונקען, אז זי זאל ארויסנעמען א טיכעל פון איהר מויל, דאן האט זי איהר געוויזען, ווי צו בעפרייען איהרע הענד.

ווען פאליציי איז געקומען און אנגעפילט דאס הויז, איז די ערשטע פראגע געווען:

— וואס מאכט מיין מאן אלבערט? איך האב מורא, אז מען האט איהם שלעכטס געטון,—האט זי אויסגעשריגען.

— אייער מאן איז טויט, מאדאם — האט דער פאליציי-אפיציר איהר געענטפערט.

די יונגע פרוי האט געח'לשט. אין דער צייט איז אנגעקומען א פאליציי-קאמיסאר מעקלאפלין, מיט א גאנצע מחנה דעטעקטיווען און מען האט זיך גענומען איהר אויספרעגען, וואס עס האט פאסירט;

און זי האט אנגעפאנגען דערצעהלען א געשיכטע וועגען דעם, אז ווען זי איז ארויס אין הויז, איז איהר בעפאלען א מורא'דיג הויכער מאן און איהר א זעץ געטון מיט עפּעס איבער'ן קאפּ. ער האט זי געבונדען. מעהר געדענקט זי נישט. ווען זי איז געקומען צו זיך, האט זי דערזעהן, אז זי ליגט געבונדען איהר טעכטער'ס צימער און זי האט אנגעפאנגען קלאפּען מיט די קני אין וואנד.

דער דאקטאר האט אונטערזוכט איהר שארבען און ער האט פערזיכערט, אז עס איז נישטא קיין סימן פון קיין קלאפּ, דאס איז געווען דער ערשטער חשד, אז די פרוי דערצעהלט נישט דעם אמת און מען האט איהר אנגעפאנגען צו דריקען צו דער וואנד.

דאס איז געווען מאנטאג פריה, אז די צייטונגען זענען ארויס מיט דעם נייעס פון מארד און די שפּעטערדיגע אויסגא-

(ענדע זעהע זייט 6.)

די הילפס-אקציע פאר די פאלאשע.

2000 יאהר געווען אפגעשיידט פון יודען און דאך נישט פערלוירען די יודישע אמונה.

דאס ניי-קאנסטיטואירטע דייטשע פּרא-פּאלאשען - קאמיטעט האט פונאנדערגעשיקט צו דער פּרעסע פאלגענדען אויפרוף:

זייט 20 יאהר איז דער בליק פון יודענטום ווידער אויף די פּאלאשען געווענדעט, יענעם שבט אין דער ווייטער אביסינישער בערג-געגענד, וואס האלט זיך מיט ביישפּילס-ווערטער טריישאפט ביי דעם יודישען דת, הגם זייט 2000 יאהר שטעהען די פּאלאשען מעהר נישט אין קיין שום פערבינדונג מיט'ן וועלט-יודענטום, האבען זיי דאך בעוויזען אפּצושלאגען אלע פּרובען פון די קריסטליכע מיסיאנערען, זיי צו בעקעהרען צום קריסטענטום.

ערשט זייט'ן יאהר 1870 בעת זייער אויפגעוואכטע האפנונג זיך צו פערבינדען מיט'ן גאנצען יודענטום האט זיך נישט פערווירקליכט, האט די מיסיאן געהאט ערפאלג. אבער קוים איז אין יאהר 1903 די פערבינדונג געלונגען אנצוקניפּען דורך ד"ר ס. פייטלאוויטש (א לאדזשער יוד — רעד.), האבען די פּאלאשען ווידער זיך אנגענומען מיט מוט און מיט זייער אויסגעפּרייכטער פעסטקייט האלטען זיי זיך ווייטער ביים יודישען גלויבען.

זייט דאן האט ד"ר פייטלאוויטש עטליכע מאל בעזוכט דאס לאנד געשטארקט די שוואכע, זיי אויפגעקלערט און געבראכט זיי יודישע ספרים.

יונגע פּאלאשען זענען געשיקט געווארען שטודירען קיין איטאליען, דייטשלאנד און לעצטענס אויך קיין ארץ-ישראל, כדי שפּעטער אלס לעהרער פון רעליגיע צוריקצוקעהרען אין זייער היים לאנד און דארט צו פערשפּרייטען יודישע רעליגיע און צו בעקעהרען די אבטרינניגע.

כדי אוועקצושטעלען דאס אויסבילדען פון לעהרער אויף א בעסערען יסוד און אויך איינשפּארען הוצאות, איז לעצטענס אין ארום אבעב געגרינדעט געווארען א לעהרער-סעמינאר, וואס שטעהט אונטער דער השגחה פון א געבילדעטען פּאלאש.

אויסער דעם זאל אויך געשיקט ווערען א געניטער העברעאישער פּעדאגאג פון דייטשלאנד צוצופיהרען מיט די העברעאישע למודים אין סעמינאר.

דעם גרעסטען טייל פון די הוצאות צו העלפען די פּאלאשען גיט אמעריקא. מען קען אויך שיקען געלד פאר דעם דערמאנטען צוועק קיין דייטשלאנד אויפ'ן אדרעס פון דער פירמא געברידער אפּלער. באנק-קאמאנדיטא בערלין וו. 15. קורפירסטענדאם, פּאסט-טשעק, קאנטא 11038.

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערקווירדיגע איבערלעבענישען און ליידענשאפטען.

(12-טע פארטזעצונג).

זי איז געגאנגען לאנגזאם. איהרע אויגען האבען געקוקט אין אלע זייטען, זי האט עפּעס געזוכט און געפארשט. אבער אומזיסט! די בוימער האבען גערוישט און די נאכט איז געווען פינסטער און קאלט. קיין מענש! קיין לעבעדיגע נשמה אין די אלטע קארפאטען-בערג. זי איז געגאנגען ווייטער און ווייטער. איהר הארץ האט געקלאפט, ווי מיט האמערס. פלוצלינג האט זיך איהר אויסגעוויזען, אז א געשטאלט געהט ערגיץ פון דער ווייטענס אין זייטען וואלד. זי איז געבליבען שטעהן. די געשטאלט איז צוגעקומען נעהנטער. זי האט אנגעהויבען צו לויפען איהר ענטקעגען.

— ארטור? דו ביסט עס? — האט זי געפרעגט.

— ניין! איך בין נישט ארטור — האט די געשטאלט געענטפערט — איך בין נאר ארטור'ס א דינער.

וואו איז אבער ארטור אליין? — האט עלווירא געפרעגט אויסער זיך.

— קומט איהר פון באראן באטיאני.

— יא, איך קום פון איהם.

— וואו איז ער דען? — האט עלווירא אויסגערופען פערצווייפעלט.

— איך ווייס נישט. איך געה אין שלאס טאקי פרעגען, וואו ער איז?

— וואס הייסט עס? איז ער דען נישטא אין דער היים?

— ער איז שוין לאנג נישטא אין דער היים!

— וואוהין איז ער געגאנגען?

— איך ווייס נישט. ווען עס איז טונקעל געווארען, איז געקומען צו איהם א מאן און האט מיט איהם עפּעס גערעדט. דאן זענען ביידע אוועקגעגאנגען. פון דעמאלט אן האב איך איהם מעהר נישט געזעהן. מיר זענען זעהר אונרוהיג און ווייסען נישט, וואס איבערצוטראכטען. איך בין ענדליך געגאנגען אין שלאס טאקי פרעגען, אויב מיין הער איז דארט נישט געווען.

— ווער איז דען געווען ביי איהם פאר נאכט? — האט עלווירא געפרעגט.

דער יונגער גראף ראדעצקי — האט דער דינער געענטפערט.

— אך, גאט! — האט עלווירא אויסגערופען און פערדעקט איהר געזיכט מיט די הענט — יעצט ווייס איך שוין אלץ! יעצט פערשטעה איך, פארוואס ער איז נישט געקומען. זיי האבען זיך געוויס געשלאגען. ארטור איז פערוואונדעט! זי האט אנגעהויבען צו וויינען און צוברעכען די הענט.

— קומט! לאמיר געהן! לאמיר איהם זוכען! — האט זי געבעטען דעם דינער.

ביידע זענען ארויסגעגאנגען אין דער טונקעלער נאכט. זיי האבען געזוכט אויפ'ן גאנצען וועג, האבען געשריגען און גערופען ארטור'ן ביים נאמען. קיינער האט זיי נישט געענטפערט. זיי האבען קיינעם נישט געפונען.

פערמיידט, פערטרויערט, מיד און געבראכען איז עלווירא געקומען א היים און איז אומגעפאלען, ווי א דערשלאגענע.

8-טער קאפּיטעל.

מוטער און זוהן.

דעם אנדערען טאג אין דער פריה איז מאקס ראדעצקי געזעסען מיט זיין מוטער ביים פריהשטיק. מאקס איז געווען פרעהליך און האט די גאנצע צייט גערעדט און געפלוידערט.

— איך בין ענדליך פטור געווארען פון איהם!—האט ער אויסגערופען — ער וועט שוין אזוי גיך נישט צוריקקומען. אונזער גוטער נאגי האט איהם שוין פערזארגט. יעצט איז עלווירא מיינע!

ער האט אנגעגאסען צוויי גלעזער ווייו פאר זיך און פאר זיין מוטער און געזאגט: — לאמיר טרינקען, מוטער, פאר'ן געזונט פון דער גרעפין טאקי אונזערע פלענער געלונגען! אונזערע געשעפטען געהען גוט!

— דו האסט געמאכט א פעהלער, מיין זוהן — האט די מוטער געזאגט ערנסט.

— וואס פאר א פעהלער?

— דו ביסט געקומען צום באראן באטיאני און האסט בעהייסען א דינער, ער זאל דיך מעלדען. די דינער פון באראן באטיאני ווייסען, אז דו ביסט געווען ביי איהם אין שלאס. עס איז זעהר מעגליך, אז זיי האבען געזעהן, ווי דו ביסט מיט איהם ערגיץ אוועקגעגאנגען. ער איז נישט צוריקגעקומען. אלזא, מוזט וויסען, וואו ער איז אהינגעקומען.

— זיי רוהיג, מוטער! — האט מאקס אויסגערופען — ערשטענס, האט קיינער נישט געזעהן, ווען איך בין מיט איהם ארויסגעגאנגען פון שלאס. צווייטענס, ווען זיינע דינער זאלען שוין יא געווען זעהן, ווי מיר ביידע זענען ארויסגעגאנגען, איז אויך נישט קיין אומגליק. בין איך דען שולדיג, וואס רויבער זענען אויף איהם אנגעפאלען און געטויטעט? איך האב מיט איהם גערעדט איך האב אבער נישט געשלאגען זיך מיט איהם. ווער קען וויסען צו בעשולדיגען דעם גראף ראדעצקי! אויסער דעם, וועט אונזער גוטער נאגי שוין אלץ בעזארגען. ער האט א גוטען קאפּ און וועט שוין מאכען, אז באראן באטיאני זאל נישט צוריקקומען.

די גרעפין האט טרויעריג געשאקעלט מיט'ן קאפּ. איהר איז נישט געפעלען, וואס איהר זוהן האט געטון.

אין דער זעלבער מינוט האט זיך געעפענט די טיר און נאגי איז אריינגעקומען מיט א בריף אין דער האנט.

— וואס איז דאס פאר א בריף? — האט די גרעפין געפרעגט.

— א דינער פון שלאס טאקי האט איהם געבראכט. ער ווארט אויף ענטווארט.

גרעפין ראדעצקי איז בלייך געווארען. נאגי האט איהר דערלאנגט דעם בריף. די הענט פון דער גרעפין האבען געציטערט, ווען זי האט איהם געעפענט.

אין בריף זענען געשטאנען פאלגענדע שורות:

„דער באראן ארטור באטיאני איז נעכטען ארויסגעגאנגען פון זיין שלאס מיט'ן גראף ראדעצקי. דעם באראנס דינער האבען געזעהן ווי ביידע יונגעלייט האבען גערעדט זעהר הויך. זיי זענען ביידע געווען זעהר אויפגערעגט. אזוי ווי דער באראן איז ביז יעצט נישט צוריקגעקומען א היים, זענען אלע זיינע בעקאנטע שטארק בעזארגט וועגען איהם. איך ערלויב מיר דעריבער אייך צו בעטען, מיר צו שרייבען, פיליכט ווייסט איהר אדער אייער זוהן, וואו דער באראן געפינט זיך יעצט.

איך האב, ליידער, גענוג אורזאכען צו בעדויערן, פארוואס האב בעזוכט אייער מאסקען-באל, ווי עס ווייזט זיך ארויס, איז דער דאזיגער מאסקען-באל שולדיג אין דעם אונגליק.

עלא, גרעפין פאן טאקי!"

גרעפין ראדעצקי האט איבערגעלעזען דעם בריף און ער איז איהר ארויסגעפאלען פון די הענט. די לעצטע ווערטער פון'ם בריף זענען געווען שרעקליכע בעליידיגונג פאר איהר. מאקס האט אויפגעהויבען דעם בריף און האט איהם דורכגעלעזען מיט די אויגען.

— נו, מאקס? וואס פאר אנ'ענטפער זאל איך געבען אויף דעם דאזיגען בריף?

— נאגי, היים אריינקומען דעם דינער פון דער גרעפין טאקי...

(פארטזעצונג קומט).

לאדזער כראניק.

מארגען הויבען זיך אן די מיליטערישע איבונגען.

(אי) מארגען הויבען זיך אן די איבונגען פון די רעזערוויסטען, וואס זענען צוגעטיילט געווארען צו דער ערשטער גרופע. די איבונגען וועלען פארקומען אין דריי טערמינען, פון 16 מאי ביז'ן 10 סעפטעמבער.

פון מלוכה'שען ארבייטס-אמט.

(אי) דער מלוכה'שער ארבייטס-אמט האט ארויסגעגעבען אן אויפרוף צו די סוחרים און פאבריקאנטען, אז אלע איינגעשטעלטע און ארבייטער זאלען אויפגענומען ווערען דורכ'ן מלוכה'שען ארבייטס-אמט.

פון צענטר. סוחרים-פעראיין.

(!) דער צענטראלער סוחרים-פעראיין (פעטריק. 10) איז מודיע, אז די ערבליבענע נישט גרויסע קאנטינגענטען פון געטרוקנעטע פרוכטען פון טערקיי: ראזשינקעס, פייגען, ניס און קארינטען פון גריכענלאנד און אויך אנדערע פרוכטען פון אונגארן קאנען אימפארטירט ווערען נאך בעקומען ביז מארגען, דעם 16 מאי ד. י.

די היינטיגע פייערליכקייטען אין לאדז.

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

הויט איז אונטערגעבענגעהייט צום פאלקס-פאהן. דערמיט וועט זיך ענדיגען די פייערליכקייט.

מיליטערישע דעפילאדע.

נאך די פאהן-צערעמאניעס, וועט דער פרעזידענט צוזאמען מיט זיין סוויטע אבנעהמען אויף נארוטאוויטש גאס. דאן וועט פארקומען א דעפילאדע פון לאדזער מיליטערישען גארניזאן, פון די ארגאניזאציעס פאר מיליטערישער צוגרייטונג, פון דער וועטעראנען-געזעלשאפט, פון רעזערוו-אפיצירען, אינוואלידען-פעראיין, לעגיאנאריסטען, האלערטשיקעס, ים-ליגע, פייערלעשער א.א.וו.

דאן וועט אדורכמארשירען פאר'ן פרעזידענט א מאניפעסטאציע פון דעלעגאציעס פון די צעכען, ספארט-פאראיינען, קולטור-אויפקלערונגס-ארגאניזאציעס, פראפעסיאנעלע און בילדונגס-קארפאראציעס.

קהלה און ראבינאט.

אויף די פייערליכקייטען אויפ'ן פלאץ דאמבראווסקי און אין דער צוויל-דעפילאדע וועלען זיך מצד דער קהלה און ראבינאט בעטייליגען הרב ר' יוסף פיינער און די פרנסים גיימאן, בארזינער, בערגער א. א.

א חוץ דעם וועלען אין דער צוויל-דעפילאדע זיין פערטרעטען דעלעגאציעס פון מעהרערע יודישע קולטורעלע און ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס און אנשטאלטען אין אונזער שטאט.

א געדענק-טאוועל.

דאס מיליטער און די ארגאניזאציעס, וואס וועלען זיך בעטייליגען אין די פייערליכקייטען און דעפילאדע, וועלען בילדען אונטער דער אנפיהרונג פון חיי־צען-בראנג פון שטאט-ראט, ה' וואלטש, שפאלערען פון פרייהייט-פלאץ ביז פעטריקאוער.

פון דער נארוטאוויטש וועט דער פרעזידענט צופאהרען צום פרייהייט-פלאץ, וואו עס וועט פארקומען די פייערליכע אויפדעקונג פון דער געדענק-טאוועל, וואס עס איז אריינגעמויערט אויפ'ן דרויסען פון מאגיסטראט-בנין (פרייהייט-פלאץ 14).

יום-טוב'דיג מיטאג פאר די זעלנער אין „טיוואלי".

נאך דעם אבדעקען די געדענק-טאוועל וועט דער פרעזידענט אוועק אויף א מיטאג אין גארטען. כאליצעס וועט ער ריך די ספעציעלע איינגעלאדענע פארשטעהער פון דעם רוקאוואר נאס פערפאהרען אין גארטען „טיוואלי", וואו ער וועט אויפעסען מיט די זעלנער מיטאג, וואס ווערט געגעבען דורך דער שטאט.

4 נאכמיטאג וועט דער הויכגעשעטצטער גאסט ווידער אוועק אין בנין פון דער ווארשעווער דירעקציע, פון וואנען ער וועט האלב 8 אווענד פאהרען אין די קאשארען פ. 28. פולק, וואו עס וועט אין דער דארטיגער אפיצירען-קאזינא געגעבען ווערען א ספעציעלער מיטאג לכבוד דעם הויכגעשעטצטען גאסט.

שפעט אין אווענד וועט דער מלוכה-פרעזידענט מיט זיין סוויטע בעזוכען דעם רעפרעזענטאציע-ראוט אין „פילהארמאניע".

די מיטגלידער פון דער קהלה-פערוואלטונג, ווי אויך דער הרב פיינער מצד דעם ראבינאט זענען איינגעלאדען מיט אויפ'ן מיטאג אין דער אפיצירען-קאזינא און אויפ'ן ראוט אין „פילהארמאניע".

יודישע קינדער אינ'ם היינטיגען יום-טוב.

די יודישע שילער און שילערינס פון די הויכע פאוושעכנע שולען זענען נעכטען שבת גערופען געווארען אין זייערע שולען, כדי זיי צו געבען אנווייזונגען בנוגע דעם אנטייל אינ'ם קבלת-פנים. אלע קינדער — די יודישע ווי די קריסטליכע — האט מען געהייסען זיך יום-טוב'דיג אנטאן. היינט האלב 8 פריה זיך פערזאמלען אין די שולען. די שילערינס וועלען זיין אנגעטאן אין שווארצע שירצלעך און אין ווייסע קליידער.

דעקארירט די גאסען מיט גרינס און פעהנער.

שוין פרייטאג נאכמיטאג און נעכטען שבת א גאנצען טאג האט מען זיך אין אלע גאסען פון לאדז גענומען צום קבלת-פנים פון פרעזידענט. מען האט דעקארירט די הויפט-גאסען מיט אמאראנט-ווייסע פעהנער און לענטעס און בעפוצט מיט גרינס די סלופעס פון די עלעקטרישע לאמפען. די נארוטאוויטש גאס ביז'ן פלאץ דאמבראווסקי איז א חוץ דעם אויך בעשאטען געווארען מיט ווייסען זאמד.

היינט, זונטאג מוזען אלע ווירטשאפטען ארויסהענגען פאר זייערע הייזער מלוכה-פעהנער.

די פייערליכקייטען אין סינאגאגע קומט נישט פאר.

(ג) לויט א מיטטיילונג פון שטאט-ראט-פרעזעס ד"ר פילנא, האט דער פרעזידענט נישט מסכים געווען צו מאכען אין די קירכען און אין די סינאגאגע. אין א ספעציעלען בריוו צום קאמיטעט האט דער פרעזידענט מאטיווירט דעם אבזאג דערמיט, וואס זיין בעזוך אין לאדז שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט א ריין מיליטערישען עניין, און דעריבער וועט ער נישט געניסען פון דעם כבוד אויפגענומען צו ווערען אין די טעמפלען פון די פערשיעדענע רעליגיעס.

מארשאל פילסודסקי קומט היינט נישט קיין לאדז.

עס וועט אידם פערטרעטען אויף דער פייערונג גענעראל זשעליגאווסקי.

נעכטען איז צום פרעזעס פון שטאט-ראט געקומען א דעפעשע פון בעלוועדער אין וועלכער עס ווערט מיטגעטיילט, אז מארשאל פילסודסקי וועט היינט נישט קומען קיין לאדז. אלס זיין פערטרעטער קומט גענעראל זשעליגאווסקי.

פילהארמאניע

גאסטשפילן פון ערשטען יודישען ווארשעווער מיניאטור-טעאטער

אזאזעל

נור 3 ביליגע טעג!!!

מאנטאג, ד. 16. דינסטאג, ד. 17. מיטוואך, ד. 18. מאי 9 אווענד

פון 80 גר. ביז 4 זל.

4 דאס גרויסע פראגראם 4

קאנפעראנסיע: וו. גאדיק

עס נעמען אנטייל: אלא לילית, לודוויג שפיגעל, ר. וועלנער, ש. לאנדוי, י. סטרוגאטש, י. מאנדרארת, נ. מעלניק, מ. פאטאשינסקי, ה. פאזנאנסקי א. אנד.

קינסטלערישע לייטונג: טעא ארנשטיינאווסקא, ליטערארישע לייטונג: משה בראדערזאן, מוזיקאלישע לייטונג: הענעך קאן. דעקאראט. לייטונג: פרץ קליינמאן, כארעאגראפיע: אלא לילית, דירעקציע: י. דאנציגער.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

נעכטיגע פרעמיערע „די נאכט פון ליבע" אראפ מיט גרויס ערפאלג.

די נעכטיגע פארשטעלונג אין סקאלא טעאטער „די נאכט פון ליבע" איז אראפ מיט א געוואלטיגען ערפאלג. דאס שטיק צייכענט זיך אויס מיט פיל הומאריסטישע סצענעס, אין וועלכע פאליטשאק האט געהאט די מעגליכקייט ארויסצוווייזען זיין גלענצענדע שוישפילערישע טאלענטע. היינט געהט צום צווייטען מאל „די נאכט פון ליבע"...

די 7-טער יאהרצייט פון לאדזער רב הגאון רבי אליעזר יהודא טרייסטמאן ז"ל.

היינט, זונטאג י"ג אייר, אינ'ם טאג פון דער יאהרצייט פון לאדזער רב הגאון רבי אליעזר יהודה טרייסטמאן ז"ל, וועלען פארקומען הזכרות אין אלע ישיבות און בתי-מדרשים.

די הזכרה אויפ'ן קבר פון רב ז"ל וועט פארקומען 10 אין דער פריה.

פאבאר פון יאהרגאנג 1906.

ווער דארף זיך מארגען שטעלען אויף די קאמיסיע?

(ב) אויף דער ערשטער פאבאר-קאמיסיע אויף טראגוטא 10 דארפען זיך היינט שטעלען די פאבאר-אנגעהעריגע פון יאהר 1905, וואס האבען בעקומען אדראטשעניעס לויט'ן ארטיקעל 35 און וואס זענען רעגיסטרירט לויט נומערן 4501 — 5306.

אויף דער צווייטער קאמיסיע אויף זאקאטנא 83, דארפען זיך מעלדען די פאבאר-אנגעהעריגע פון יאהרגאנג 1906, וואס וואוינען אין שטח פון 5. קאמיסאריאט, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הייבען זיך אן מיט די אותיות N. O. P. R.

קאלאניאל-סעקציע ביים צענטראלען סוחרים-פעראיין ווערט רעארגאניזירט

(!) דער צענטראלער סוחרים-פעראיין (פעטריקאווער 10) איז צוגעטרעטען צו רעארגאניזירען די קאלאניאל-סעקציע.

היינט פארמיטאג קומט פאר אין צענטראלען סוחרים-פעראיין א פערזאמלונג פון די סעקציע-מיטגלידער, אויף וועלכער ס'וועלען בעריהרט ווערען די ברענענדיגע אקטועלע פראגען פון דער בראנזשע.

פייערליכע תפילה אין אלט-שטעטישער שוהל פאר די געפאלענע בעת די מאי-קאמפען.

(ג) פרייטאג, אינ'ם ערשטען יאהרטאג פון דער מאי-רעוואלוציע, איז 11 פארמיטאג פארגעקומען אין דער אלט-שטעטישער שוהל א פייערליכע תפלה פאר די געפאלענע בעת די מאי-געשעהענישען. די שוהל איז געווען יום-טוב'דיג אילומינירט.

דער חזן יאקובאוויטש האט געזאגט א קאפיטעל תהילים, אפגערופען א הזכרה און געמאכט אן א-ל מלא רחמים פאר די געפאלענע.

די פייערליכע תפלה האבען בייגעוואוינט הרב ר' יוסף פיינער און ה' ר' משה ראטה, פרנס גרשון גיימאן און דער שוהל-גבאי ה' בערקע.

גאטעסדינסטען זענען אויך פארגעקומען אין די געבעטהייזער פון אלע אנדערע רעליגיעס.

שטרייק פון 600 יודישע וויגאניע-ארבייטער.

(ג) אין צוזאמענהאנג מיט דער פאדערונג פון די לוין-וועבער מייסטער וועגען א הוספה פון 50 פראצענט, האט דעם פרייטאג ארויסגעבראכען א שטרייק פון דער ראזינען מעכאניש-צווינג. עס האבען אויפגעהערט די ארבייט העכער 600 וועבער, דערגענטער 300 מייסטער און העכער 300 ארבייטער.

נעכטען נאכמיטאג איז וועגען דער אקציע פארגעקומען א פערזאמלונג פון די וויגאניע-מיכלער-ארבייטער און מיל-טאמט. עס איז בעשלאסען געווארען ווייטער צו האלטען די אקציע און איהר נאכצוגעבען ברייט.

ארצפגעשפרונגען פון 2-טען שטאק צוליב אן אומגליקליכער ליבע.

עהערגעסטען איז דער 17-יעהריגער אלפרעד טארעק, זיעלאנא 60, אויסנוצענדיג די אבוועזענהייט פון זיינע עלטערן, ארויסגעשפרונגען פון 2. שטאק. דער ארויסגערופענער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז ביי טארעק'ן איז צובראכען געווארען א פיס און ער האט בעקומען שווערע ווונדען אויפ'ן גאנצען קערפער. אין אנ'ערנסטען צושטאנד איז ער אבגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

די סבה פון זעלבסטמארד איז אן אומגליקליכע ליבע.

אין יוני ווערט דער שטאט-ראט פונאנדערגעלאזט.

(!) פון א מאסגעבענדער קוועלע דערוויסט מען זיך, אז דאס פונאנדערלאזען דעם שטאט-ראט וועט פארקומען אין יוני. די שטאט לאדז איז שוין דורכ'ן אינערן-מיניסטעריום צוגעטיילט געווארען צו דער קאטעגאריע שטעט, וואו די שטאט-ראטען דארפען פונאנדערגעלאזט ווערען. די וואהלען זאלען פארקומען לויט דער נייער-אנצונעהמענדער וואהל-ארדינאציע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די פראגע וועגען א נייעם שטאט-פרעזידענט אויפגעהערט צו זיין אקטועל. פארשלאגען אין שטאט-ראט וועגען וועלען א נייעם פרעזידענט וועלען מעהר נישט ארייינגעטראגען ווערען.

דעם 9. אקטאבער וועלען פארקומען וואהלען צו דער קראנקען-קאסע.

(!) עהערגעסטען איז פארגעקומען די ערשטע זיצונג פון וואהל-קאמיטעט צום ראט פון דער קראנקען-קאסע, וואס בעשטעהט פון 6 מיטגלידער פון דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע.

דער קאמיטעט האט פעסטגעשטעלט, אז די צוגרייטונגען צו די וואהלען פון דער קראנקען-קאסע דארפען דויערן 4 וואכען.

בערעכטיגט צו די וואהלען וועלען זיין די, וואס וועלען זיך פערשרייבען ביז'ן 12 יוני. די וואהלען וועלען פארקומען זונטאג דעם 9 אקטאבער.

2 חדשים טורמע פאר שטערען א דורכפיהרען א ליציטאציע.

(§) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס פון 12 פויערים פון דארף טשאלאשאטויז, אגמער לאדז, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין ניט וועלען בעצאהלען שטייערן און שטערען אדורכצופיהרען סעקוועסטראציעס.

דעם 28 אפריל 1927 איז אין דארף געקומען א סעקוועסטראטאר און געוואלט אדורכפיהרען א סעקוועסטיר אין דער וואוינונג פון פויער בראניסלאוו בעדנארסקי. דער פויער האט געמאכט אן אלארם. עס זענען זיך געקומען צוזאמענצולויפען פויערים, וועלכע האבען ארויסגעווארפען דעם שטייער-בעאמטען. דער לעצטער האט גערופען פאליציי, וואס האט 12 פויערים ארעסטירט.

נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס. 6 פויערים זענען פערמשפט געווארען צו 2 חדשים טורמע און די איבעריגע זענען בעפרייט געווארען.

דעפעשע פון ארבייטער-פעראיינען צום מלוכה-פרעזידענט וועגען דער וואוינונגס-נויט אין אונזער שטאט.

(ע) נעכטען האבען די פעראיינען „לאקאטאר", קלאסען-פערבאנד פון די ארבייטער-פעראיינען, קרייז-קאמיסיע פון די לאדזער פעראיינען, פעראיינען פון די גייסטיגע ארבייטער „בונד" און דייטשע סאציאליסטישע פארטיי ארויסגעשיקט צום מלוכה-פרעזידענט א דעפעשע, אין וועלכער עס ווערט אנגעוויזען אויף דער קאטאסטראפאלער וואוינונגס-נויט אין לאדז און עס ווערט געפאדערט אבצושטעלען די עקסמיסיעס און דעם וואוקס פון דירה-געלד.

א שרפה אין א קונסט-זייד-פאבריק.

(ב) עהערגעסטען אין אווענד זענען די פייערלעשער אלארמירט געווארען, אז אין דער פאבריק פון קונסט-זייד פון שיינפערבער אויף קיליגסקי 16 איז אויסגעבראכען א שרפה.

אויפ'ן ארט פון דער שרפה זענען גלייך ארויסגעפאהרען די ערשטע און די צווייטע אבטיילונגען פון די פייערלעשער, וועלכע זענען גלייך צוגעטרעטען צו לאקאליזירען דאס פייער. נאך צוויי שעה איז געלונגען די פלאמען איינצולעשען. דאס פייער איז ענטשטאנען צוליב אן אומבעוואוסטער סבה. בעת דער רעטונגס-אקציע איז געשעהן אן אומגליקס-פאל. איינער פון די פאבריקס ארבייטער, דער 56-יעהריגער יוזעף אנטשאק, האט זיך ביים העלפען די רעטונגס-אקציע פיהלבאר אבגעבריהט. דער ארויסגערופענער פאגאטאוויע-ראטמאר האט איהם פערבאנדאזשירט הענד און פיס.

דרייסטער באנדיטען-אנפאל אויף א יודיש געוועלב.

(ב) נעכטען א זייגער 3 נאכמיטאג איז דער בעזיצער פון געוועלב יוזעף פארמארסקא 29, שמעון הערשקאפף, ארויס אויפ'ן הויף, כדי צו ברענגען א ווייטערע וואסער. ארויסגעהענדיג פון געוועלב, האט ער געזעהן דעם אונטערשטען אויסגאנג בעמערקט 2 פערזאנען, אויף וועלכע ער האט אין אנהויב נישט געלעגט קיין אכט.

ווען ער איז צוריקגעקומען מיט'ן וואסער, האט ער פלוצלינג דערהערט א געשריי: „גנבים!". ער האט גלייך דערקענט דאס קול פון זיין מאלפער.

ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט, זענען די צוויי פערשוינען ארויין אין געוועלב, צוגעגאנגען צו דער שופלאדע דעם פריון און געפרובט ענטלויפען. הערשקאפ, אריינטרעטענדיג זיך אין דער לאגע, האט גענומען נאכיאגען די גנבים. די לעצטע האבען זיך געווארפען אויף איהם און גענומען איהם שלאגען. עס איז אנגעקומען פאליציי, וואס האט די צוגעלאדענע-גנבים ארעסטירט. די אנגעפאלענע הייסען יוזעף מילאלאק און יאן זדונעק.

איינשרייבונגען אין די שטעטישע מיטעל-שולען.

איינשרייבען שילער אין די שטעטישע מיטעל-שולען קען מען נאר ביז'ן 15. מאי. נאכ'ן דאזיגען טערמין וועלען קיין איינשרייבונגען מעהר נישט אנגענומען ווערען.

איבערגעפאהרען דורך א צוג.

(§) נעכטען 8 אין דער פריה איז אויפ'ן פאבריק-הויף נעבען דאקאטשין איבערגעפאהרען געווארען דורך א פערזאנען-צוג דער 19-יעהריגער באלעסלאוו רעזשווסקי פון דארף דינסאוו. דער צוג האט דעם אומגליקליכען אבגעשניטען ביידע פיס. אויפ'ן אלארם פון די פאסאזשירען האט דער מאשיניסט אבגעשטעלט דעם צוג. די צוג-דינערשאפט האט דעם איבערגעפאהרענעם אבגעפיהרט אין שפיטאל אין א האפנונגסלאזען צושטאנד.

ערקלערונג.

נעכטען האט זיך בעוויזען א ידיעה וועגען אן עקסמיסיע פון אן ארמען שוכמאכער אויף אנדרושעווא 45. ווי מיר דערוויסען זיך איז די עקסמיסיע נישט פארגעקומען מיט'ן וויסען פון דעם ווירט אנגענומען אין ליבערמאן. דער שוסמאכער פריימאן איז געווען א סובלאקאטאר ביי א געוויסע יוזעפא סאלאי אין דעם איבערגערעכנטען הויז, און זי האט אזוי ארויסגעווארפען פון דער דירה.

דער הויז-ווירט ה' ליבערמאן האט זיך אין דער עקסמיסיע נישט בעטייליגט. פארקעהרט, דער ה' ליבערמאן איז געווען אזוי שטארק געריהרט, אז ער האט דעם ארימען שוסטער זאגאר געשאנקען א געוויסע סומע געלד אויף אן אנדער דירה.

„אופאדלאשטשי". פון דער פירמע א. י. פרענקעל

(ג) אויף היינט, זונטאג, 12 פארמיטאג רופט די אבטיילונג פאר קרעדיט-שיץ ביים צענטראלען סוחרים-פעראיין (פעטריק. 10) א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען פון דער באנקראטירטער פירמע א. י. פרענקעל פון אבראמאווא 3 כדי איהר צו מאכען אן „אופאדלאשטשי".

דער גאטעס-דינסט אין דער סינאגאגע איז אפגערופען.

דער קבלת-פנים-קאמיטעט פון פרעזידענט פון דער יוד. קהלה אין לאדז מעלדעט, אז צוליב די ענדערונגען אין פראגראם פון פרעזידענט'ס וויזיט אין לאדז ווערט אבגערופען דער גאטעס-דינסט אויף אל. קאשטשושקא 2.

צוליב דעם ווערען אויך אבגערופען אלע איינלאדונגען און זיי ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג.

פון דער מעבעל-בראנזשע.

די בעוואוסטע פירמע פון ווינער שטיהל און פערשידענע פיינע מעבעל „וואיסשלעצאוו", וועלכע עקזיסטירט שוין פון יאהר 1870, האט זיך קונה שם געווען ביי יעדען מיט איהרע ארטיסטישע מוסטערען און נאך מעהר מיט דער הויכער פאכקענטעניש פון איהרע אויסארבייטונגען.

מיט די מעלות האט זי זיך געשטעלט אין דער רייהע פון די גרעסטע וועלט-פירמעס און איז בעוואוסט אויך אין אויסלאנד, וואוהין זי עקספארטירט גרויסע פארטיעס פון איהרע אויספערטיגונגען. אויף אלע אין-און אויסלענדישע אויסשטעלונגען, האט די פירמע בעקומען די גרעסטע אויסצייכנונגען.

וואו נעמט מען א צילינדער?

וועה-געשריי פון א יוד מיט א זאפראשעניע אין טאש.

פון י. אבערזשאנעק.

רבותי, וואס טוט מען? גיט אנ'עצה, איך געפין זיך אין א שרעקליכער פערלעגענהייט, ל'בין אין אנ'עת-צרה — א צילינדער!

איהר ווייסט דאך: איך בין א כלל-טוער, אהן מיר איז נישטא קיין שמחה. היינט שטעלט אייך פאר מיין איבערראשונג: איך קום פרייטאג אהיים, לויפט מיר אנטקעגען מיין ווייבעל מיט א פערפלאמט פנים, מיט א גרויסען קאנווערט אין דער האנד: זעה נאר, יעקעלע, מ'האט דיך זאפראשעט צו בעגעגענען דעם פרעזידענט.

איך עפען אויף דעם קאנווערט, איהר מיינט אזוי לעבען מיט מיר — איך ווער בעערט מקבל פנים צו זיין דעם פרעזידענט, און אפשר מיינט איהר בלויז איך אליין? די איינלאדער האבען געוואוסט דאס „גליקליכע ווייבל" און שלום-בית איז צוזאמען מיט מיר „זאפראשעט" מיין חלק שני אויך.

שטעלט זיך פאר מיין פרעהליכען שבת: א ווערטעלע, איך, יעקעל מיט מיין פלונית'טע, וועלען אקעגענגעהן דעם פרעזידענט! מוזיק-ארקעסטערס, פעהנער, פאראדען, מיליטער, פאליציי, דעפוליארעס, די באלקאנען וועלען זיין געפראפט מיט מענשען, די גאסען וועלען זיין בעלאגערט פון נייגעריגע, און איך מיט מיין יודענע וועלען, אויסגעפוצט אין עסנג און אין הצגות, מארשירען אין סאמע פאראד — א קלייניגקייט!

נאר צוליב א צופאל איז מיין שמחה פערשטערט געווארען, מחמת דעם, וואס איך בין נישט קיין גרויסער ידען אין די שווארצע אותיות, האב איך נישט בעמערקט, אז אויף מיין „זאפראשעניע" איז דא א בעמערקונג, אז איך מוז אנגעטאן קומען „גאלא"...

וואס איז דאס ס'ארע מין „פרעמד-ווארט"? וואס איז דער פשט — גאלא? כ'ערשטע מאל הער איך פון אזא תרגום אונקלס-ווארט?

ערשט שפעטער האב איך זיך פון מיין מעלמער'ל דערוויסט, אז „גאלא" הייסט „באלאווי סטראי" מיט א שווארצן פראק, מיט אנ'אויסגעשניטענער וועסט, מיט א ווייס געפרעסט העמד, מיט ליאק-שיך, און ואחרון אחרון חביב — א צילינדער!

מילא, א שווארצען פראק פערשטעה איך נאך. א יוד א סוחר גיט זיך אנ'עצה: כ'וועל מיר ארויסשנייד'ן די שווארצע יופעשע אויף עטליכע צענטימעטער, ליאק-שיך? אויף שמותים, איך וועל מיר אויספוצען מיינע „שמאבלעמען" מיט זאגראניטשנע גוטאלין אויף א גלאנץ און — פטור אנ'עסק. אי, א העמד? חוזק און דער ברייט! וועלכער יוד האט נישט א ווייסע העמד, וואס מען ווערט עס נאך זיין שמחה, ווי א לאקשען-ברעט איז אויך נישט קיין אומגליק...

נאר דער צילינדער! אי, דער צילינדער! דער צילינדער שפאלט מיר דעם קאפ, וואו נעמט מען א צילינדער? ווי וועל איך, יעקעל, אויסזעהן אין אזא אנ ליאקירטען קוימען אויפ'ן קאפ?

געוואלד, יודען, האט רחמנות, איך בין מיט מיין „גאלא-סטראי" אנגעצאגט פערטומן, ס'פעהלט מיר נאר — א צילינדער! האט רחמנות אויף א יוד א כלל-טוער מיט א זאפראשעניע אין טאש, וואס חלש'ט צו בעגריסען דעם פרעזידענט—שאפט מיר א צילינדער!

רעטזעלהאפטע געשיכטע
מיט צוויי פראנצויזישע לופט-פליהער,
וואס זענען פערלוירען געווארען ביים אריבערפליהען דעם אטלאנטיק.

די גאנצע וועלט איז אויפגערעגט געווארען צוליב דער רעטזעלהאפטער געשיכטע מיט צוויי פראנצויזישע לופט-פליהער, וואס האבען אונטערגענומען א לופט-רייזע איבער'ן אטלאנטיק קיין אמעריקא.

אין אווענד פון זעלבען טאג, ווען די לופט-פליהער זענען ארויס פון פאריז, איז אנגעקומען א ראדיא-ידיעה פון אמעריקא צום פראנצויזישען אויסערן-מיניסטעריום, אז די צוויי לופט-פליהער זענען גליקליך אנגעקומען קיין אמעריקא פונקט האלב 5 נ.מ. און מען האט זיי דארט געמאכט א פייערליכע אויפנאהמע. איבערראשט פו'נ'ם גלענצענדען נצחון וואס די פראנצויזישע לופט-פליהער האט אבגעהאלטען, האט דאס פראנצויזישע אויסערן-מיניסטעריום ארויסגעלאזט אן אפיציעלען קאמוניקאט וועגען דער דאזיגער ידיעה.

אין די פאריזער גאסען איז געווארען ששון ושמחה, די בעפעלקערונג האט מיט בעגייסטערונג אויפגענומען די דאזיגע ידיעה און מ'האט זיך ממש געקושט אין די גאסען פאר שמחה צוליב דעם גלענצענדען רעקארד פון די פראנצויזישע לופט-פליהער. מיט אמאל איז אבער די שמחה צ-שטערט געווארען!

די פאריזער אויסגאבע פון „משיקאגא טריבון" איז אין א פאר שעה שפעטער ארויס מיט אן איבערראשענדער ידיעה, אז די לופט-פליהער זענען נאך לעת עתה נישט אנגעקומען קיין אמעריקא. דער המון אויף דער גאס האט די דאזיגע ידיעה אויפגענומען מיט א געוואלדיגער אויפרעגונג. די צייטונג האט מען צוריסען אויף פיצלעך און מ'האט זאגאר געוואלט לינטשען די רעדאקטארען, וועלכע האבען זיך געוויזען אויף דער גאס.

צומארגענס האבען אבער די אנדערע צייטונגען אויך געברענגט די זעלבע ידיעה און ס'האט זיך אויפגעהויבען א געוואלדיגער „ויצעקו". מ'האט פערשטאנען, אז עפעס א געהיימע האנד האט צוגעשיקט די ערשטע ידיעה, פרי אזוי ארום צו קאמפראמיטירען דאס אויסערן-מיניסטעריום. די אויפרעגונג אין לאנד איז געוואקסען און דער אפקלאנג דערפון האט זיך זאגאר געלאזט הערען אין פראנצויזישען פארלאמענט.

א דעפוטאט האט אינטערפעלירט דעם אויסערן-מיניסטער, פאר וואס ער האט זיך אזוי לייכט געלאזט נארען און זאט ארויס און אויסשטעלען דאס לאנד צו לייטענס געלעכטער. פערשטעהט זיך, אז דער מיניסטער האט זיך פערענטפערט, אבער דערמיט האט זיך די געשיכטע נישט געענדיגט.

פון אמעריקא האבען אנגעהויבען אנצוקומען ידיעות, אז מ'ווייסט בכלל נישט וואו די לופט-פליהער זענען אהינגעקומען. דער אמעריקאנער פלאט האט ארויסגעשיקט אייניגע שיפען און אעראפלאנען צו זוכען די פליהערס, יענע זענען אבער ווי אין וואסער ארייין. די בעאונרוהיגונג אין פראנקרייך האט אנגעהויבען צו וואקסען און מ'שרעקט זיך איצט שטארק וועגען גורל פון די פערלוירענע לופט-פליהערס.

היינט האבען מיר בעקומען ווייטערדיגע דעפעשען וועגען דער רעטזעלהאפטער געשיכטע און מיר גיבען זיי דא איבער כסדר פאר אונזערע לעזער:

ניו-יארק, 12 מאי (אטע) די גרויסע שיף „פארי" איז היינט אנגעקומען קיין ניו-יארק. דער קאפיטאן פון דער שיף האט ערקלערט, אז אין דער נאכט, ווען די פערלוירענע לופט-פליהערס האבען זיך געזאלט געפונען איבער יענער ליניע, וואו ער איז געפאהרען מיט דער שיף, האט געהערשט א געוואלדיגער שטורם. דער קאפיטאן האלט, אז די לופט-פליהער האבען זיך מסתמא אראבגעלאזט אויפ'ן ים און דערטרונקען געווארען אין די כוואליעס. די האפנונג צו געפינען די לופט-פליהערס איז דעריבער א זעהר שוואכע.

דער פראנצויזישער קאנסולאט אין קאנאדע האט זיך גענומען זעהר ענערגיש צו זוכען די פערלוירענע פליהערס, אבער אהן רעזולטאט. אין ניו-יארק איז מען געקומען צו דער איבערצייגונג, אז די לופט-פליהערס וועט מען שוין נישט קאנען געפינען.

די גרויסע אמעריקאנער שיף „לאס אנדושעלאס" האט זיך היינט געלאזט אין וועג ארויין אויפצוזוכען די פערלוירענע לופט-פליהער'ס. די שיף וועט בעגלייט פון אן עסקאדרע מאריטים-שיפען און אעראפלאנען.

—0—

סענסאציאנעלער מארד-פראצעס אין ניו-יארק.

(ענדע פון זייט 4).

בעת האבען שוין געמעלדען, אז זי האט ארויסגעגעבען דעם נאמען פון דעם געליבטען. און אז מען האט איהם שוין אין די הענד. דאס איז געווען אמר. שוין פון אנפאנג אן האט זי אנגעפאנגען צו וואלפען די שולד אויף דעם מענשען, מיט וועמען זי האט בשותפות אבגעטון דאס שטיקעל ווידערליכע ארבייט.

גרעטי'ן האט מען באלד געכאפט, ער האט אלעס געלייקענט און געמאכט אנגעשטעל פון אן'אומשולדיגען מענשען, אין א געוויסען מאמענט האט ער גע-פרובט זיך צו נעמען דאס לעבען.

גרעטי אליין איז בעהייבט, און זיין פרוי וויל נישט גלויבען, אז ער זאל האבען ערמארדעט. גרעטי זאגט איצט, אז דעם קלאס סניידער'ן האט געגעבען רוח, נישט ער. ביידע געליבטע זיצען איצט אויף דער בעשולדיגונגס-באנק, ווי די גרעסטע שונאים, יעדער וויל זיך ראטעווען אויף דעם צווייטענס חשבון.

זייער פראצעס וועט זיך לענגער פערציהען, מעגליך אפילו מאנאטען אין גאנץ אמעריקא איז געהאלדיג נעשפאנט, די צייטונגען דרוקען ריזיגע בעריכטען — ווער איז דא שולדיג? — ער? זי? — צי ביידע?

די עפענטליכע מיינונג.

פרייע טריבונע פאר ארטיקלען, בריף און רעדאקציע אין בעמערקונגען, וואס האבען א געזעלשאפטליכען אינטערעס. פאר וועלכע די רעדאקציע נעהמט נישט איבער די פעראנטווארטליכקייט.

ווער קען ווערען א מיטגליד פון „טאז"?

זעהר חשוב'ער ה' רעדאקטאר!

מיר בעטען געבען פלאץ און אייער וו. צייטונג פאר פאלגענדע שורות, פאר וואס מיר דאנקען אייך פאראויס.

אנערקענענדיג די נוצליכקייט פון „טאז" פאר די יודישע פאלקס-מאסען, האבען מיר בעשלאסען צו ווערען מיטגלידער אין דער דאזיגער געזעלשאפט. בערך מיט א יאהר צוריק האבען מיר אבגעגעבען דעקלאראציעס אין סעקרעטאריאט פון „טאז", רעקאמענדירט דורך „טאז"-מיטגלידער. ווען עס זענען אדורך א פאר חדשים, און מיר האבען נישט בעקומען קיין ענטפער, האבען מיר זיך געווענדעט צום סעקרעטאריאט וועגען אן אויפקלערונג צו אונזער גרעסטער פערוואונדערונג האט מען אונז ערקלערט, אז... אונזערע דעקלאראציעס זענען ערגיץ וואו אוועקגעקומען. נאך א קאטעגארישער אויפפאדערונג האט מען אונז בערוהיגט און פערזיכערט, אז די דעקלאראציעס וועלען זיך אבגעפונען, און אויף דער נעקסטער פערוואלטונגס-זיצונג וועט מען זיי בעטראכטען. אזוי זענען ווידער אוועק עטליכע חדשים. און אזוי דויערט עס ביז היום. דערביי איז כדאי אנצוווייזען, אז דורך דער צייט זענען מעהרערע צענדליגע פערזאנען אנגענומען געווארען אלס מיטגלידער.

ענדליך זענען מיר דערגאנגען אויף א פריוואטען אופן, אז אונזערע דעקלאראציעס זענען געווארען אבגעווארפען. און דאס כלומרשט דערפאר, וואס די דעקלאראנטען זענען חברים פון דער „פועלי-ציון" (פעראייניגט מיט צ. ס.) פארטיי.

זאל די פערוואלטונג פון „טאז" עפענטליך ערקלערען: צי איז אמת, אז אונזערע דעקלאראציעס זענען געווארען אבגעווארפען, און וואס זענען די סיבות?

אין נאמען פון 22 דעקלאראנטען
— יצחק נאלדין
— יחיאל שאלום
— מ. שווארץ

לאדז, דעם 4-טען מאי 1927.

2 פרעסערהעמד
ווערען געזוכט אין דער פאבריק פון קאנפעקציע-ארבייט. הערצבערג, נאוואמיעיסקא 18. 2002

א פאבריק-זייל
פון 500 מעטער קוואדראט מיט דאמף-הייצונג ווערט געזוכט. אפערטען אבצוגעבען אין דער אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „P. 600". 20

א מעדעלע
צו אדאפטירען קען איך אחזקגעבען צוליב'ן נויט. ראזענבערג, בושעזשינער № 32.

די וואלטוינג
פון א שטוב מיט א קיך אויפ'ן פארטער אין א הילצערנעם הויז פון זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען צעגיעלניאנא 10, וו. 23.

פענטיאנאט שער
גלאווגא (סוואראווסקי)
ווערט ... ציגאליוו, פענסיאנאט...

א געוועלדער
מיט א שטוב און קיך פריינווידיג פון זאפארט איבערצוגעבען. צו ערפאהרען מ. ראזען, צעגיעלניאנא 44. 1998

8-טוגג
שטובע-מאלער-מייסטער!!!
נור היינט זונטאג פון 2—6 קאן יעדער אומזיסט זעהען די שענסטע שאבלאנען אין גרויסער מאדערנער אויסוואהל אויף חיען — פיעטריקאווער 38. № הערטעל רעזעובלום.

וויכטיג פאר דאמען- און הערען-שניידער!
אין דער בעקאנטער לאנג-יעהריגער פירמע
מ. ראזענבערג
פיעטריקאווער 14,
ווערט אנגענומען צום פליסירען אין עקאטיר-רען ווי אויך מערישקעס צו קאנקורענץ-פרייזען. גאראנטירט פאר רע עלע ארבייט. פאר טאנדייטערס — ראבאט.

היט אייך! פון געפעלשטע שוה-פאסטע, וואס ווערט ארייגעבאכען אין גענוצטע, גוט-אויסגע אשענע שאכטלען.
פערלאנגט! נאר די בעסטע פאסטע „Zorza" וועלכע איז געשיצט פון נאכפעלשונגען דורך די באנדעראל.

היינט זונטאג, ד. 15-טען מאי 7 א זייגער אווענד קומט פאר אין ענגלישען זאל רעג וואלטשאנסקא און אלעע 1-טער מאי צום 2-טען טערמין ביי יעדע צאל מיטגלידער די יעהרליכע
גענעראל-פערזאמלונג
פון חסד של אמת ומנחמי אבלים,
מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) עפענען די פערזאמלונג. 2) וואהל פון א פערזיצענדער. 3) קאסע און טעטיגקייטס-בעריכט. 4) בעריכט פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע. 5) ענדערן די סטאטוטען. 6) בודושעט אויף יאהר 1927. 7) וואהלען פון א פערוואלטונגס- און א רעוויזיאנס-קאמיסיע. 8) פרייע פארשלאגען.
די פערוואלטונג.
בעמערקונג: אהנע קארטען וועט נישט ווערען ארייגעלאזט. די, וואס האבען נישט ערהאלטען קיין איינטריטס-קארטען קאנען בעקומען היינט אין לאקאל פון חסד של אמת ביז 3 א זייגער מיטאג. 220

HEMOROIDY
STAN ZAPALNY • KRWAWIENIE • SWĘDZENIE

USUWA HEMORIN-KLAWE

Siwe włosy
odzyskują naturalny kolor i połysk przez stosowanie środka „Restaurin", przywracającego poprzedni ich wygląd. Zł. 8.— Działa również, jako wybitny środek do pielęgnowania włosów Dr. Caspary & Co.— Gdańsk. 1679

א באקאנט, אז עס איז פאראן אויך ...
רעקלאמירט
לצוט און אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט".

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנען, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו צאהלט די העכסטע פרייזע
א. הייצמאן נארוטאוויטש 19 (רזיעלנא)
אין מעבעל-געשעפט (פריוו.-הויז.) שטנקעוויטש 29 ביי מיר אין שטענדיג פערש. נגנוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

א. א. פיאסקאווסקי
צוישען אלע פאבריקאנטען א בעריהמטער א בעהאוסטער, זעט פאבריק איז איין און איינציג וואס קען דינען פאר א מוסטער.
ח' פיאסקאווסקי ווייס די סודות חוץ צו שפינען, חוץ צו וועבען אויך, אז קאפיטאל און ארבייט זאלען ביידע פריינדליך לעבען...
דערפאר ווייס מען פון קיין שטרייקען קלאסען-קאמפף איז דארט פערגעסען. ווער עס ארבייט ביי פיאסקאווסקי'ן יענעם פעהלט שוין נישט צו עסען.
און די יודען האבען דערפאר עאקי גאר א פערגעניגען יעדערער א האלב פוד מצה האט אויף פסח דארט געקריגען.
ס'איז כדאי אויך צו דערמאנען פייערל אויך זיין ליבען ברודער וועלכער פיהרט די גאנצע לייטונג און ער שטעהט ביים העכסטען רודער.
גראף קאלי.

פאר 3 זל. עלעקטריש-ליכט אין שטוב
קען יעדער בעקומען אויסצוצאה-לען חשבונטליך פאר יעדען מ.
פ. לעוויז, קאנסטאנטינער 58,
פראנט-געוועלב.
בעמ. עלעקטרישע לאמפען און גאז-שאטערס מיט 25% בילינער פון צעגניק. קאנצעסירט דורך דער לאדזער עלעקטראהניק.

א טיכטיגע פערקויפערין
פון דער שיך-בראנזשע ווערט פון זאפארט גע-זוכט. צו ערפאהרען אין דער אדמ. פון „ל.ט." בעם. פארציג האבען פון דער בראנזשע.

וויכטיג פאר דאמען!!!
2.50 זל. נאר פאר
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלעגאנטסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף געמעלע ניי. געדענקט די אדרעס: 23 זאוואדזקע 23
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
הערען געמאכט זיידענע, שטרוי-מיט זיידע אויך פילץ-היטען
בעמ. 7 זל. נאר פאר
אין אלע פארבען אין פיינסטער „TOBA" אויספיהרונג

בילליג און גוט!

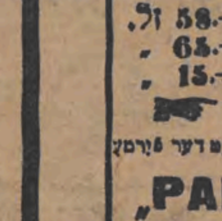

ספארט-וואגען	58.— זל.
קינדער-בעט מיט ניקל און שטעק, פעטערץ	65.— „
פעלד-בעט מיט הילצערנע מיט אדער ברוין	15.— „

פארערט איבעראל!
די גאראנטירטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע
„PALMA-PATENT"
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85
הורט. פאר רעיכליכע גארטנגירט. דעטייל.

גערנוויליג ווערט אבגעטויט
יעדעס טיפע געפיהל פון סימפאטיע עדער ליבע צו זיך אליין אויב מען נעמט נישט אן בעצייטענס קיין מיטלען געגען אונאנגענעהמען גערוך פון מויל, וועלכער ווערט נאר בעזייטיגט דורך
FERMENTINA
דער בעסטער מיטעל געגען שלעכטען ריח פון מויל.
פערמענטינא קאנסערווירט די ציינער, שטארקט די דושאנסלעס, בעזייטיגט דעם שלעכטען ריח פון מויל און מאכט דעם עסען אנגענעהם.
ROMAN WŁODARSKI WARSZAWA, Lubieckiego 5 הויפט-סקלאד אויף פוילען:
צו בעקומען אין אלע אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריע-געשעפטען. פרייז זל. 2.75 פיר שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד אויף פוילען. פאר קונים פון דער פראווינץ ווערט ארויס-געשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס 3 זל. עדער 3.50 אויף א נאכנאהמע. היט זיך פאר פעלשונגען!
פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערט געוואונשען.

וויכטיג פאר הויזבעזיצער
און בוי-אונטערנעהמער.
קאסעליס-בויבעדען, שופען, צעמענט-פלאטען, בורטען און קאנאליזאציע-רעהרען אין שטענדיג צו בעקומען ביי דער אלטער פירמע
D. PRUSZYNOWSKI, Łódź, ul. Lipowa 31 tel. 46-28.
בעמערקונג: קאסעליס-בויבעדען ווערען געלייגט אויף האלץ עדער צעמענט-בעטאן, טוגען-פריי, האלט זיך שטענדיג ווארם, פייער-זיכער און זע פערהיט אויך פון שוואמען.

אבאנעמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גראשען, פארטעקסט 24 גר., אין טעקסט 49 גר. ... פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער.

Redaktor-wydawca: E. Hamburski   Tłocznia E. i M. Hamburskich — Łódź, Piotrkowska 16.